

**Inventarisatie van systemen voor
de verzameling van informatie
over diergezondheid en veiligheid
dierlijk product**

Inventarisatie van systemen voor de verzameling van informatie over diergezondheid en veiligheid dierlijk product

Mirjam Snijdelaar
Raymond Tilburg
Frank Tillie
Ed van Klink

© 2000 Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het IKC-Landbouw, Postbus 482, 6710 BL EDE.

Het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij stelt zich niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij het gebruik van gegevens uit deze publicatie.

Oplage 45 exemplaren

Samenstelling Mirjam Snijdelaar, Raymond Tilburg, Frank Tillie, Ed van Klink

Druk Ministerie van LNV, Facilitaire Dienst/bedrijfsuitgeverij

Voorwoord

Voedselveiligheid, diergezondheid en dierziektebestrijding blijken meer en meer beleidsterreinen waarin een grote behoefte is aan actuele informatie. Zowel voor het nemen en plannen van directe actie, als voor het voorbereiden van nieuw beleid, het evalueren van bestaand beleid, en het voldoen aan (internationale) rapportageverplichtingen is adequate informatie noodzakelijk. Afspraken omtrent verschaffing van garanties ten aanzien van veiligheid van producten en gezondheid van dieren vereisen in toenemende mate bekendheid met de actuele situatie. Dat geldt niet alleen op het niveau van producten (of dieren), maar ook ten aanzien van vrijwaring van handelspartners op nationaal niveau.

Op dit moment blijkt, dat er aan de informatievoorziening nog wel het een en ander verbeterd kan worden. Over veel onderwerpen in relatie tot genoemde beleidsterreinen wordt al wel informatie verzameld, maar deze is lang niet voor iedere belanghebbende (eenvoudig) toegankelijk en beschikbaar, en doordat het bijeenbrengen van de informatie door veel verschillende instellingen geschiedt, is ook moeilijk duidelijk te krijgen of er geen dubbel werk gebeurt, of informatievoorziening van verschillende bronnen bij elkaar passen, en of er geen gaten zijn in de informatievoorziening.

Wanneer het mogelijk zou zijn het bijeenbrengen van informatie efficiënter en transparanter te maken, dan zal niet alleen een beter gebruik kunnen worden gemaakt van de actuele gegevens, maar ontstaat tevens de mogelijkheid verder te werken aan innovatieve toepassingen in relatie tot informatiemanagement, integratie van gegevens van verschillende herkomst over dieren en producten, en het gebruik van beslissingsondersteunende en expertsystemen.

Dit document beoogt een bijdrage te leveren in de verdere ontwikkeling van informatiemanagement in de dierhouderij in relatie tot voedselveiligheid, diergezondheid en dierziektebestrijding. Een eerste stap is immers inzicht te verwerven in wat er op dit moment reeds aan informatiesystemen beschikbaar is, hoe die benaderd kunnen worden en wat daarbij de knelpunten zijn. Die inventarisatie is in dit document weergegeven. Daarbij is onder meer gebruik gemaakt van een eerdere inventarisatie die in het kader van het Project Dierziektemonitoring van het Programma Diergezondheid in Beweging in 1996 is uitgevoerd, aangevuld met de huidige inzichten. Belangrijk is te beseffen, dat met deze inventarisatie slechts de eerste stap is gezet. Modernisering van de monitoring / informatieverzameling op deze terreinen vereist een vervolganalyse waarin wordt geïdentificeerd welke stappen vervolgens gezet dienen te worden om daadwerkelijk een efficiënt en actueel systeem tot stand te brengen.

Ir. H.A. Gonggrijp
Hoofd IKC-Landbouw

Inhoudsopgave

Voorwoord		
1	Inleiding	7
1.1	Aanleiding en doelstelling	7
1.2	Afbakening	7
1.2.1	Diersoort, thema, beschrijving systeem	7
1.2.2	Zorg- en Borgsystemen	8
1.2.3	Algemene monitoringsystemen	8
1.3	Werkwijze	8
1.4	Indeling rapport	8
2	Informatie verzamelende systemen	9
2.1	Definities	9
2.1.1	Monitoring	9
2.1.2	Controle	9
2.1.3	Zorg- en Borgsysteem	9
2.1.4	Surveillance systeem	10
2.2	Totaal overzicht informatie verzamelende systemen	10
3	Dierziekten en zoönosen	11
3.1	Nationaal Plan Zoönosen Nederland	11
3.2	Een volledig geïntegreerd centraal datasysteem voor de toekomst	12
3.2.1	Certificering Ondersteunend Systeem (COS)	13
4	Diergeneesmiddelen	15
5	Chemische stoffen (residuen en contaminanten)	16
5.1	Residuen	16
5.1.1	Diergeneesmiddelen	16
5.1.2	Bestrijdingsmiddelen	16
5.1.3	Diervoedertoevoegingen	16
5.2	Zware metalen en overige elementen	16
5.3	Koolwaterstoffen	17
5.3.1	Gechloreerde koolwaterstoffen	17
5.3.2	Aromatische koolwaterstoffen	17
5.4	Natuurlijke stoffen	17
5.5	Nationaal Plan Hormonen en Overige Stoffen	17
	Bijlage I	
	Bijlage II	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In december 1998 heeft de Staatssecretaris het Beleidsbesluit diergezondheid aangeboden aan de Tweede kamer der Staten Generaal (VVM/98632/PD). Het Besluit richt zich op de aan de dierlijke producten gerelateerde risico's voor de volksgezondheid, vrijwaring van handelspartners door het zorgdragen voor een optimale diergezondheid en bewaking en bestrijding van wettelijk te bestrijden dierziekten. In dit kader is een aantal acties aangekondigd waaronder het verbeteren van de bestaande monitoringsystemen. Ook in de Memorie van Toelichting bij de Landbouwbegroting voor 2000 wordt dit aangegeven. Het totale stelsel moet inzicht kunnen bieden in de gezondheidsstatus van de Nederlandse veestapel, basis bieden voor residubewaking en inzicht verschaffen waar potentiële risico's zich voordoen. Op basis van aangeleverde informatie moet de overheid (betrokken ministeries LNV, VWS) in staat zijn op adequate wijze in te spelen op de aangetroffen situatie. Dit door het afkondigen van maatregelen, het bijsturen van het controlebeleid, het benutten van de gegevens voor de langere termijn beleidsontwikkeling of voor evaluatie van beleidsmaatregelen.

In een eerdere inventarisatie (1997) uitgevoerd in opdracht van de programmagroep Diergezondheid in Beweging (DIB) worden de dierziekte & surveillance systemen als niet effectief en efficiënt beoordeeld. De informatie is fragmentarisch beschikbaar (achterliggende drijfveren voor het verzamelen van informatie is zeer divers). Verschillende diensten leggen soms dezelfde gegevens vast. Databestanden sluiten niet goed op elkaar aan. De overheid kan niet altijd zelf bij de gegevens en de verantwoordelijkheidsverdeling is niet altijd even duidelijk (overheid / bedrijfsleven). Hierdoor is de beschikbaarheid en de bruikbaarheid van de gegevens als beleidsinformatie gering.

Voordat aan de verbetering van de bestaande systemen kan worden gewerkt, zal eerst een inventarisatie van de huidige systemen moeten plaatsvinden. Dit rapport geeft een overzicht van de huidige systemen.

1.2 Afbakening

1.2.1 Diersoort, thema, beschrijving systeem

Het rapport bevat een inventarisatie van de bestaande systemen die naast de mens betrekking hebben op rund, varken, pluimvee, schaap en geit en liggen op het gebied van dierziekten, zoonosen, diergeneesmiddelen, residuen en contaminanten.

Per systeem wordt gekeken naar de volgende aspecten:

- Wie is de opdrachtgever.
- Wie is de beherende instantie.
- Welke gegevens worden verzameld en hoe.
- In het kader waarvan worden de gegevens verzameld.
- Wat is het doel van het systeem.
- Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken.
- Zijn er knelpunten.
- Frequentie van rapportage.
- Wat voor ontwikkelingen zijn er in de tijd.
- Vinden er doublures plaats bij de verschillende systemen.

1.2.2 Zorg- en Borgsystemen

Naast de systemen voor de verzameling van informatie over diergezondheid en veiligheid dierlijk product zijn door het bedrijfsleven een aantal zorg- en borgsystemen ontwikkeld die een bijdrage leveren aan de productveiligheid. Enkele van deze systemen zijn in dit rapport opgenomen, omdat ze inzicht kunnen geven in het medicijnverbruik.

De overige zorg- en borgsystemen zijn hier buiten beschouwing gelaten. Reden hiervoor is dat de informatie die verzameld wordt meestal alleen voor intern gebruik is (in sommige gevallen voor een gehele keten). Een managementsysteem op een veehouderijbedrijf bijvoorbeeld, bevat data van dat betreffende bedrijf. De data zullen intern worden gebruikt en zijn verder niet gekoppeld aan data van andere veehouderijbedrijven. Ze zijn daarom niet in staat een totaalbeeld te geven van de Nederlandse veehouderij en komen in deze vorm niet in aanmerking voor de inventarisatie.

1.2.3 Algemene monitoringsystemen

Naast de in dit rapport genoemde systemen op het gebied van dierziekten, zoönosen, diergeneesmiddelen, residuen en contaminanten kunnen ook meer algemene monitoringsystemen van belang zijn. Ze kunnen mogelijk basisinformatie leveren voor het maken van risicoanalyses. Het betreft hier monitoringsystemen over algemene aspecten zoals: aantallen dieren, dierhandel, dierlijke producten, diervoeders, voedselconsumptie. Deze monitoringsystemen zijn niet in deze rapportage opgenomen, omdat ze veelal voor meer algemene doeleinden zijn opgezet. Alvorens ze te kunnen beoordelen op hun mogelijkheden voor inzet ten behoeve van risicoanalyses, of te kunnen beoordelen op welke manier ze eventueel voor dat doel aangepast zouden moeten worden, zou eerst helderder moeten zijn welke vragen er ter beantwoording liggen.

1.3 Werkwijze

In eerste instantie is uitgegaan van de al bestaande inventarisatie uit 1997, toen uitgevoerd in opdracht van de programma-groep Diergezondheid in Beweging. Aan de hand van deze inventarisatie is gekeken welke instanties systemen onder hun beheer hebben. Met de betreffende instanties (RIVM, RVV, GD, PVE, PDV, NZO, RIKILT, FIDIN, Apotheek FD, KNMvD, LEI, FD) is contact opgenomen, wat in de meeste gevallen leidde tot een afspraak om langs te komen. Van tevoren kregen de instanties de informatie van hun systemen uit de inventarisatie van 1997 opgestuurd om zich voor te bereiden. Tijdens de bezoeken is gevraagd of er wijzigingen zijn opgetreden in de systemen, nog geheel nieuwe systemen bijgekomen zijn en of er nieuwe ontwikkelingen op komst zijn.

1.4 Indeling rapport

In hoofdstuk 2 worden definities gegeven van een monitoringsysteem, controle systeem, zorg- en borgsysteem en surveillance systeem. Tabel 2.1 geeft een overzicht van alle in de inventarisatie opgenomen systemen, waarbij een verdeling is gemaakt naar (systeem) type en thema.

In hoofdstuk 3, 4 en 5 wordt een beoordeling gegeven van de systemen die betrekking hebben op respectievelijk dierziekten & zoönosen, diergeneesmiddelen en residuen & contaminanten.

De uitgebreide beschrijving van alle in de inventarisatie opgenomen systemen is te vinden in bijlage I. Bijlage II bevat een verklarende woordenlijst.

2 Informatie verzamelende systemen

2.1 Definities

Informatie verzameling, bewerking en rapportage over dierziekten en de veiligheid van het dierlijke product vindt plaats binnen diverse structuren. In deze inventarisatie worden de volgende informatie verzamelende systemen onderscheiden;

- monitoringsysteem;
- controle systeem;
- zorg- en Borgsysteem;
- surveillance systeem.

In dit rapport wordt niet specifiek ingegaan op de bewerking en rapportage van gegevens. Enkele databanken (KAP, COS, CVB-databank) ontvangen gegevens van verschillende systemen. De databank beheerder bewerkt en rapporteert de gegevens. Dit vindt veelal plaats op basis van tevoren gemaakte afspraken en verplichtingen, maar kan ook op verzoek gebeuren.

Onderstaand worden de definities gegeven van de onderscheiden systemen.

2.1.1 Monitoring

Monitoring is een dynamisch continu proces, waarin met een zekere regelmaat gegevens worden verzameld die een beeld (trend) geven van een situatie. De verzameling en rapportage van de gegevens is meestal gebaseerd op regelgeving (nationale of EU), maar kan ook gebaseerd zijn op onderlinge afspraken.

De gegevensverzameling vindt plaats om de beheersing van het risico te evalueren. Enerzijds betreft dit het vaststellen van een trend op basis waarvan managementmaatregelen ingesteld of aangepast. Anderzijds is het een signalerend systeem. Actie volgt onmiddellijk na het overschrijden van een bepaalde waarde.

2.1.2 Controle

Op diverse plaatsen in de dierlijke productieketen vinden wettelijke (EU/nationaal) controles en keuringen plaats. Indien afwijkingen of tevoren bepaalde drempelwaardes worden overschreden vindt afkeuring of een gerichte actie plaats (bijvoorbeeld tracering / bestrijding).

De waarnemingen en resultaten van analyses kunnen ook gebruikt worden om trends te signaleren.

2.1.3 Zorg- en Borgsysteem

Een zorgsysteem is een systematische toepassing van het samenhangend geheel van beleidsmatige, organisatorische, en administratieve maatregelen, gericht op het inzicht krijgen in en het beheersen (en indien zinvol) verbeteren van de bedrijfsvoering, zodanig dat het onderwerp van zorg voldoet aan de gestelde eisen. Hieronder vallen branche overkoepelende zorgsystemen, maar ook bedrijfsmanagementsystemen. Er is echter duidelijk onderscheid te maken. Aan de branche overkoepelende zorgsystemen ligt vaak een verordening ten grondslag en de hele branche heeft één type zorg-systeem. Een voorbeeld hiervan zijn de IKB en GMP systemen. De IKB (en GMP)-systemen zijn bovendien binnen de ketens op elkaar afgestemd. Het kiezen van een bedrijfsmanagementsysteem daarentegen is vrijwillig en individueel.

De zorg- en borgsystemen bevatten afspraken over zelfcontrole. Informatie over processen (logboek) en producten (resultaten van analyses) worden bijgehouden. De informatie van deelnemers aan deze systemen worden in enkele gevallen verzameld, waardoor inzicht ontstaat over de trendontwikkeling bij de deelnemende bedrijven.

2.1.4 Surveillance systeem

Een tijdelijk systeem, waarbinnen informatie wordt verzameld om inzicht te krijgen in de trend of het niveau. Soms worden gerichte acties ondernomen (bijvoorbeeld tracering / bestrijding) als een van tevoren bepaalde drempelwaarde wordt overschreden. Heeft geen wettelijke grondslag en is in principe van korte duur.

2.2 Totaal overzicht informatie verzamelende systemen

Tabel 2.1 geeft een totaal overzicht van alle in dit rapport opgenomen systemen. Er is een verdeling gemaakt naar type en thema.

3 Dierziekten en zoönosen

De concentratie en intensivering van de dierlijke productie in de afgelopen 20 jaar heeft een sterke invloed op het evenwicht tussen de weerstand van het dier en de omgeving met de daarin aanwezige ziektekiemen. Het resulteert in het vergroten van de risico's op het optreden van dierziekten, en een snellere verspreiding van dierziekten tussen dieren onderling, maar ook tussen bedrijven en regio's. Om rationele beslissingen te kunnen nemen met betrekking tot het voorkomen (preventief) en / of bestrijden van specifieke ziektekiemen, zowel op het primaire productiebedrijf als op regionaal en nationaal niveau, is er behoefte aan relevante, nauwkeurige en betrouwbare informatie. Voor het verkrijgen van deze informatie zijn in de loop der tijd een aantal systemen opgezet. De vorm en inhoud van het informatie verzamelende systeem is afhankelijk van de dierziekte (of zoönose) en van de doelstelling. De volgende doelstellingen worden onderscheiden;

1. Het kunnen verschaffen van verplichte dierziekte-informatie in het kader van de regelgeving (nationaal en EU).
2. Het zo snel mogelijk en met zoveel mogelijk zekerheid opsporen van dierziekten, die in Nederland normaal niet voorkomen of niet eerder voorkwamen en nu in opkomst zijn.
3. Het ondersteunen van controle en /of eradicatieprogramma's en certificeringssystemen.
4. Het verkrijgen van inzicht in de aan de gezondheid gerelateerde risicofactoren (risicoanalyse) ter ondersteuning van beleidsvorming, operationele gezondheidszorg en voorlichting.
5. Het verlenen van ondersteuning aan een positief imago van de producten van de Nederlandse veehouderij.

Binnen de dierziekten kan een grove driedeling gemaakt worden; zoönosen (ziekten die van dier naar mens overdraagbaar zijn), zeer besmettelijke dierziekten (bij uitbraak zeer snelle verspreiding), minder besmettelijke dierziekten (economische gevolgen). Wat betreft de zoönosen wordt een belangrijk deel aan informatie op het gebied van zoönosen verzameld in het kader van het "Nationaal Plan Zoönosen Nederland"

3.1 Nationaal Plan Zoönosen Nederland

De Zoönosen richtlijn 92/117/EEG bepaalt dat maatregelen dienen te worden genomen voor de bescherming tegen zoönosen en bepaalde zoönoseverwekkers bij dieren en dierlijke producten. Dit om door voedsel overgedragen infecties en vergiftigingen bij de mens te voorkomen. In het kader van deze richtlijn dient een lidstaat informatie over zoönosen en zoönoseverwekkers te verzamelen en te beoordelen. Jaarlijks dient de lidstaat de Europese Commissie in kennis te stellen van de mogelijke ontwikkelingen en bronnen van zoönose infecties die zijn geconstateerd. Nederland heeft hiervoor het "Nationaal Plan Zoönosen Nederland" opgesteld, waarin een overzicht wordt gegeven op welke wijze zoönosen in Nederland worden gecontroleerd. Een bijdrage aan dit nationaal plan wordt geleverd door zowel de overheid als het bedrijfsleven. In de loop der jaren is een taakverdeling ontstaan op het gebied van dierziektebestrijding tussen de overheid en het bedrijfsleven. Indien nodig kan de overheid aanvullende regelen stellen, zodat geheel aan de EG-verplichtingen kan worden voldaan. Een voorbeeld van deze taakverdeling is terug te vinden in de controle en bestrijding van Salmonella. De Zoönosen richtlijn schrijft onder andere voor dat er concrete maatregelen moeten worden genomen op gebied van controle en bestrijding van Salmonella bij fok- en vermeerderingskoppels van pluimvee. Figuur 3.1 geeft weer welke acties in Nederland door overheid en bedrijfsleven op het gebied van Salmonella worden uitgevoerd.

Figuur 3.1 Acties van overheid en bedrijfsleven op gebied van Salmonella

Overheid	Bedrijfsleven
<p><i>RIVM</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Surveillance zoönoseverwekkers. - Monitoring kip en kipproducten. - Monitoring grondstoffen van eiproducten. - Registratie Laboratorium Surveillance Infectieziekten. - Infectieziekte Surveillance Informatie Systeem. - Sensorproject. <p><i>GD (als uitvoerder voor overheid)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Verplicht bloedonderzoek reproductie pluimvee. 	<p><i>Productschap Diervoeder</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Databank ongewenste stoffen en producten <p><i>PVE</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Plan van aanpak Salmonella en Campylobacter in de pluimveesector. - Plan van aanpak preventie en bestrijding Salmonella in de eiersector.

Opvallend is dat de resultaten van zowel het "Plan van aanpak in de pluimveesector" (PVE) als het "Plan van aanpak in de eiersector" (PVE) niet in het rapport naar Brussel worden opgenomen.

In het "Report on trends and sources of zoonotic agents " staan de resultaten vermeld voortvloeiend uit Nationaal Plan Zoönosen Nederland. Jaarlijks wordt dit aan Brussel gerapporteerd. Zoönosen en zoönoseverwekkers opgenomen in het nu laatst verschenen rapport 'december 1999' zijn:

Anthrax
 Botulism
 Bovine spongieuze encephalopathie (BSE) – Prionziekten
 Brucellosis (abortus)
 Brucellosis (melitensis)
 Brucellosis (suis)
 Campylobacteriose
 Echinococcose
 Verotoxine producerende / enterohaemorrhagische Escherichia coli (VTEC/EHEC)
 Leptospirose
 Listeriose
 Psittacose
 Rabies
 Salmonellose
 Toxoplasmose
 Trichinellose
 Tuberculose
 Yersiniose

3.2 Een volledig geïntegreerd centraal datasysteem voor de toekomst.

Tot op heden was het gebruikelijk informatie op het gebied van diergezondheid in verschillende databestanden op te slaan. Uitwisselbaarheid of koppeling van gegevens tussen de verschillende bestanden was niet mogelijk. Om echter de gegevens zo efficiënt mogelijk te benutten is het raadzaam over te stappen naar een geïntegreerd centraal datasysteem. Zo'n datasysteem wordt in de informatica een relationele database genoemd. De relationele database is opgebouwd uit een aantal tabellen, waarin gegevens liggen opgeslagen. Gegevens uit de afzonderlijke tabellen kunnen op eenvoudige wijze met elkaar gekoppeld worden. Wanneer gebruik gemaakt wordt van éénzelfde programmatuur kunnen ook gegevens tussen verschillende relationele databases uitgewisseld worden.

Zowel de Gezondheids Dienst (GD) als het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) zijn een relationele database aan het ontwikkelen. De database van de GD heet Certificerend

Ondersteunend Systeem (COS) en die van het RIVM heet Infectie Surveillance Informatie Systeem (ISIS). De database van de GD zal nader toegelicht worden.

3.2.1 Certificering Ondersteunend Systeem (COS)

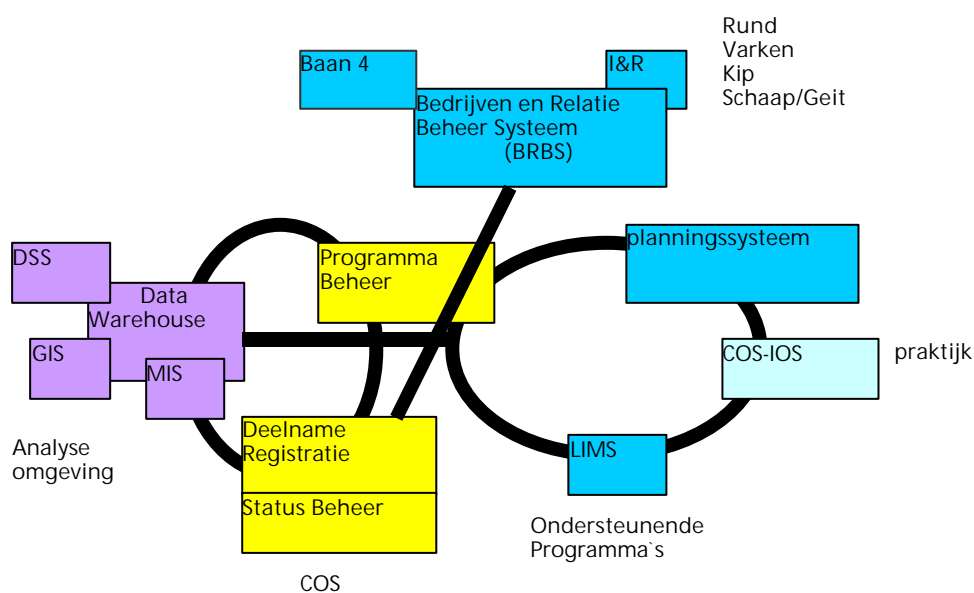
COS is een relationele database die binnen de GD ontwikkeld wordt. Het ondersteunt de kernactiviteit van de GD, de georganiseerde gezondheidszorg. Dit komt neer op het ondersteunen van alle GD-certificerende producten (vb. Ziekte van Aujeszky). COS (figuur 3.2) staat in verbinding met een aantal ondersteunende programma's en het werkstation "COS-IOS". Daarnaast heeft COS een eigen analyse omgeving.

De interne besturingsregels van COS bevinden zich in Programmabeheer. Dit zijn standaardacties van procedures en rekenregels voor de interpretatie van de resultaten, die via COS-IOS en de ondersteunende programma's aangeleverd worden. Per product kan worden bepaald wat de status van de betreffende veegroep is (in geval van Ziekte van Aujeszky zijn dit varkens) en welke procedure de veegroep moet doorlopen. In Deelname registratie wordt de deelname van een veegroep aan een product vastgelegd en tevens een aantal gegevens van de betreffende veegroep. Statusbeheer maakt deel uit van Deelname registratie. Hierin worden alle statusmutaties per veegroep opgeslagen.

Tot de ondersteunende programma's behoren : BAAN 4 het financieel boekhoudsysteem, Bedrijven en Relatie Beheer Systeem (BRBS) dat onder meer veebeslagen, veegroepen, vestigingen en relaties beheert, Identificatie & Registratie systemen (I&R) een per diergroep geautomatiseerd systeem voor het vastleggen van verplaatsingen (aan- en afvoer van dieren) en voorraadbeheer, Planningsysteem dat bestaat uit de module werkvoorbereiding met hierbinnen de deelfunctie "Combineren van activiteiten" en tenslotte het Laboratorium Informatie en Management Systeem (LIMS).

Het Inspectie Ondersteunend Systeem (COS-IOS) is een werkstation waarmee buitendienstmedewerkers zijn uitgerust ter ondersteuning van de korte termijn planning en de uitvoering van de werkzaamheden tijdens bedrijfsbezoeken.

De analyse omgeving bestaat uit het Data Warehouse, het Decision Support System (DSS), het Geografische Informatie Systeem (GIS) en het Management Informatie Systeem (MIS). In het Data Warehouse zijn data opgeslagen uit de operationele- en analyse omgeving. De informatie die hieruit wordt gehaald, wordt getoetst aan de doelstelling van het product. Afhankelijk van de uitkomst kan het reglement van het product worden bijgesteld. Het Decision Support System is een beslissingsondersteunend model en m.b.v. MIS kunnen data weergegeven worden in statistieken en m.b.v. GIS in grafieken.

Figuur 3.2 Schematische weergave van COS

Alle (certificerende) systemen (zie figuur 3.3) die onder het beheer van de GD vallen zullen in COS worden geïmplementeerd. Een deel van de certificerende systemen is al geïmplementeerd in COS. De verwachting is dat COS in zijn geheel in 2000 operationeel zal zijn.

Figuur 3.3 Systemen onder het beheer van de GD

Systemen voor de verzameling van informatie vallend onder het beheer van de GD
Sero-surveillance van veewetziekten bij wilde zwijnen in Nederland. Ziekte van Aujeszky monitoring. Ziekte van Aujeszky certificering. PM+ certificering (Atrofische Rhinitis). Gezondheidswaarmaerk varkens. Schurft-vrij certificering. IBR. Celgetal BO begeleidingssystemen. Vruchtbaarheidsgegevens Nederlands Rundvee Syndicaat. Wrangwaarschuwing. Leverbotwaarschuwing. Scrapie. Zwoegerziekte. CL bij schaap en geit. CAE bij geiten. Verplicht bloedonderzoek reproductie pluimvee. Salmonella spp monitoring. Brucella suis. Brucella abortus. Brucella abortus niet melkleverende bedrijven. Leptospira Hardjo. Brucella melitensis.

In tabel 3.1 wordt een overzicht en tevens beoordeling gegeven van de systemen op het gebied van dierziekten en in tabel 3.2 op het gebied van zoonosen.

4 Diergeneesmiddelen

Eind 1998 is een verbod ingesteld op vier antibiotica (per 1 juli 1999) met over drie jaar een totaalverbod op het gebruik van antimicrobiële groeibevorderaars (AMGB's) in diervoeders. Door het verbieden van bepaalde antibiotica in diervoeders die preventief gebruikt worden, bestaat de kans dat het curatieve medicijngebruik op met name varkens- en pluimveebedrijven toeneemt. Om hierover een uitspraak te kunnen doen, is er behoefte aan informatie over het medicijngebruik. Het probleem is dat momenteel het werkelijke medicijngebruik onvoldoende vastgelegd wordt, waardoor te weinig inzicht bestaat in het gebruik.

Voor wat betreft de registratie van diergeneesmiddelen, zijn er op dit moment geen systemen die het gewenste inzicht in het medicijngebruik kunnen weergeven. Wel lopen er verschillende activiteiten die inzicht kunnen gaan geven in het medicijn-gebruik. Doordat bijvoorbeeld de laatste jaren een groot gedeelte van het management bij veehouders en dierenartsen is geautomatiseerd, bestaat de mogelijkheid om op een eenvoudige en snelle manier een overzicht te krijgen van de gebruikte diergeneesmiddelen.

Afhankelijk van het programma is er op boerderijniveau een scheiding mogelijk op dier of koppelniveau. Binnen zeugen- en in mindere mate vleesvarkensmanagementprogramma's is / wordt het mogelijk om het diergeneesmiddelengebruik per zeug bij te houden. Ook in de rundveehouderij is gestart met een project diergezondheidsregistratie, dat via management-programma's inzicht gaat geven in het diergeneesmiddelengebruik. Koppelkaarten die de bij IKB aangesloten vleespluim-veehouders gebruiken, geven inzicht in het medicijngebruik op koppel of stalniveau. Andere voorbeelden van deze initiatieven zijn het LEI-boekhoudnet, de gezondheidsplanner varkens (incl. gezondheidsregistratie via managementprogramma's) en gezondheidsregistratie rundvee.

In tabel 4.1 wordt een overzicht en tevens beoordeling gegeven van een aantal bedrijven- en managementsystemen. Hierbij moet opgemerkt worden dat de haalbaarheid van het doel terugkoppelt naar het eigenlijke beoogde doel en niets zegt over de geschiktheid van het systeem voor de registratie van diergeneesmiddelen. Verder zijn geen van de systemen direct bruikbaar voor het beleid, alleen het FIDIN ziet in de toekomst mogelijkheden voor samenwerking met de overheid.

5 Chemische stoffen (residuen en contaminanten)

Naast de voor de consument ongewenste microbiële contaminanten (zoönosen) kunnen dierlijke producten ook chemische contaminanten bevatten. De chemische stoffen die gevaar kunnen opleveren voor de consument van het dierlijke product zijn verdeeld in residuen, zware metalen en overige elementen, koolwaterstoffen en natuurlijke stoffen. Onderstaand worden deze groepen nader gedefinieerd.

5.1 Residuen

Residuen zijn restanten of metabolieten van hulpstoffen die bij de dierlijke productie gebruikt worden. In dit rapport onderscheiden we residuen van diergeneesmiddelen, bestrijdingsmiddelen en diervoedertoevoegingen.

5.1.1 Diergeneesmiddelen

Residuen van diergeneesmiddelen zijn overwegend het gevolg van het onvoldoende in acht nemen van de wachtermijn. Verder kunnen ze het gevolg zijn van ongeoorloofd gebruik van een diergeneesmiddel (waaronder off-label use), verkeerd gebruik van een diergeneesmiddel of van illegaal gebruik (bijvoorbeeld beta-agonisten).

5.1.2 Bestrijdingsmiddelen

Residuen van bestrijdingsmiddelen op planten en plantaardige producten zijn meestal ook het gevolg van het onvoldoende in acht nemen van de veiligheidstermijn of gebruik van ongeoorloofde middelen. De kans is klein dat er residuen van bestrijdingsmiddelen, gechloreerde koolwaterstoffen niet meegerekend, in voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong worden aangetroffen. Voorbeelden van (werkzame stoffen in) bestrijdingsmiddelen die soms worden aangetroffen in dierlijke producten zijn: carbamaten, (di)thiocarbamaten, organische fosforverbindingen en organochloorverbindingen. Vooral vetrijke voeder-middelen van dierlijke oorsprong en plantaardige producten uit 3^e landen kunnen dergelijke stoffen bevatten.

5.1.3 Diervoedertoevoegingen

Ook de residuen van diervoedertoevoegingen zijn meestal het gevolg van het niet in acht nemen van de wettelijke wachtermijn, of tengevolge van oneigenlijk gebruik. Meest voorkomende residuen zijn afkomstig van antibiotica en coccidiostatica.

5.2 Zware metalen en overige elementen

Verschillende zware metalen zijn onmisbaar voor het leven, zoals zink, ijzer en koper, een tekort kan leiden tot deficiëntie-ziekten. Een overmaat aan zware metalen kan aanleiding geven tot vergiftiging. De meeste zware metalen zijn erg giftig voor planten, in het algemeen is transport vanuit de wortels naar andere delen van de plant beperkt, uitzondering hierop zijn zink en cadmium en in minder mate nikkel. Bij dieren hopen zware metalen zich vooral op in lever en nieren, doch komen in spier vlees slechts in lage concentraties voor.

5.3 Koolwaterstoffen

Onderscheiden worden de gechloreerde en aromatische koolwaterstoffen. Ze zijn afkomstig van industriële activiteiten. Door lozingen en depositie komen ze direct op gewassen of in het milieu terecht.

5.3.1 Gechloreerde koolwaterstoffen

Gechloreerde koolwaterstoffen zijn slecht afbreekbaar. In het algemeen vindt ophoping voornamelijk plaats in het vetweefsel. Vooral dieren die aan het eind staan van de voedselketen kunnen sterk belast raken met deze stoffen. Bekende gechloreerde koolwaterstoffen zijn chloorbenzenen, chloorfenolen, dioxinen en polychloorbifenylen (PCB's).

5.3.2 Aromatische koolwaterstoffen

Ook wel aromaten genoemd. Het zijn organische verbindingen die men zich afgeleid kan denken van de eenvoudigste verbinding, te weten benzeen (C_6H_6). Wanneer twee of meer benzeenringen voorkomen spreken we van polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's). De meest bekende aromatische koolwaterstoffen zijn: benzeen, toluen en xyleen.

5.4 Natuurlijke stoffen

Voorbeelden van natuurlijke stoffen die gevaarlijk zijn voor de consument van dierlijke producten zijn de mycotoxines. Mycotoxines zijn giftige stofwisselingsproducten van schimmels. Aflatoxine B_1 en M_1 zijn de gevaarlijkste mycotoxines die in de dierlijke producten kunnen voorkomen.

In tabel 5.1 en 5.2 wordt een overzicht en tevens beoordeling gegeven van systemen op het gebied van residuen en contaminanten. Een deel van de systemen valt onder het "Nationaal Plan Hormonen en overige stoffen". Een korte beschrijving van dit nationale plan wordt gegeven in 5.5.

5.5 Nationaal Plan Hormonen en Overige Stoffen

Richtlijn 96/23/EG bepaalt dat controlemaatregelen dienen te worden genomen ten aanzien van bepaalde stoffen en residuen in runderen, varkens, schapen, geiten, paarden, pluimvee, gekweekte vis, gekweekt wild (waaronder damherten, konijnen en struisvogels) en vrij wild (bijvoorbeeld hazen, wilde zwijnen) melk, eieren en honing. De richtlijn maakt onderscheid in groep A en groep B stoffen. Groep A bevat de stoffen met anabole werking (inclusief de beta-agonisten) en de niet toegestane stoffen. Groep B bevat de diergeneesmiddelen en contaminanten. Gecontroleerd dient te worden in levende dieren, dierlijke producten (vlees, melk, eieren, honing), diervoeders en drinkwater. Tevens zal het bedrijfsleven (o.a. Stichting Kwaliteitsgarantie Vleeskalveren (SKV), de Kwaliteitscontrole Runderen (KCR)) zelf controles uitvoeren om garanties te geven dat aan de vereisten van de richtlijn wordt voldaan. Elke lidstaat van de EU is verplicht een monitoringsplan op te zetten. Nederland heeft hiervoor het "Nationaal Plan Hormonen en Overige Stoffen" opgesteld. Jaarlijks worden de verzamelende gegevens aan de Europese Commissie gerapporteerd.

Tabel 2.1 Overzicht informatieverwerkende systemen opgedeeld naar type en thema

Dierziekten	Diergeneesmiddelen		6	Residuen + Contaminanten
5.6 Zoönosen (dierziekten)				
Monitoringssystemen				
Ziekte van Aujeszky monitoring.	Registratie Laboratorium Surveillance Infectieziekten (LSI)	FIDIN (vereniging van Fabrikanten en Importeurs van Diergeneesmiddelen in Nederland)		Nationaal Plan hormonen en overige stoffen : kwaliteit van vee en vlees.
Vruchtbaarheidsgegevens Nederlands Rundvee Syndicaat.	Sensor project		7	Nationaal Plan hormonen en overige stoffen : kwaliteit van melk.
Wrangwaarschuwing	Surveillance zoönosenverwekkers			Monitoring schadelijke stoffen in (veevoeder) grondstoffen bij mengvoederbedrijven en veehouderijen.
Leverbotwaarschuwing	Informatie kringlaboratoria			
	Verzamelstaat onderzoek slachtdieren.			
	Inspect-Ins.		8	
	Monitoringsprogramma kip en kipproducten Campylobacter/Salmonella)		9	
9.1.1 Controle systemen				
Registratie aangifteplichtige dierziekten.	Registratie van aangifteplichtige humane ziekten.			Schadelijke stoffen in (vee)voedergrondstoffen van import uit 3 ^{de} landen.
Registratie melding zeer besmettelijke dierziekten binnen EU.	Infectieziekten Surveillance Informatie Systeem (ISIS).			Veterinair Controle en Registratie Systeem.
Registratie lijst A- en B-ziekten van OIE.	Registratie van landelijke humane tuberculose gegevens.			Handhavingplan dioxine in vetten ter controle van de Regeling gehalte dioxine in vetten en diervoeders.

IBR	Slachthuiscontrole Tuberculose.			Voederkwaliteit bermgras provinciale wegen Zuid-Holland.
Im- en exportonderzoek vrouwelijk rundvee.	Trichinella spiralis slachtljn surveillance.			
Scrapie.	Brucella suis (varkens)			
Verplicht bloedonderzoek reproductie pluimvee.	Brucella abortus (rundvee)			
Regeling bedrijfscontrole dierziekten.	Brucella abortus niet melkleverende bedrijven. (rundvee)			
	Brucella melitensis (schapen/geiten)			
	Trichinella spiralis slachtljn surveillance bij paarden.			
Zorg- en borgsystemen				
Ziekte van Aujeszky certificering	Leptospira Hardjo	IKB logboeken (varken,rund,kip,ei,kalkoen)	10	Databank ongewenste stoffen en producten van het Productschap Diervoeder.
Slachtbevindingen surveillance systeem bij vleesvarkens.	Plan van Aanpak Salmonella en Campylobacter in de pluimveesector	Zeugenmanagementsystemen		
PM+ certificering.	Plan van Aanpak Salmonella en Campylobacter in de eiersector.	Gezondheidsplanner		
Gezondheidswaarmerk varkens.		Ramsys (melkvee)		
Schurft-vrij certificering varkens.		Daisy (melkvee)		
Celgetal BO begeleidingssystemen.		Alpurogroep (vleeskalveren)		
Zwoegerziekte bij schapen.		T.Boer en zonen (vleeskalveren)		
CL bij schaap en geit.		PoultryPlus (vleeskuikens)		
CAE bij geiten.				
Surveillance				
Sero-surveillance van veewetziekten bij wilde zwijnen in Nederland.	Salmonella spp. monitoring.	LEI boekhoudnet (melkvee, vleeskalveren, pluimvee,varkens)		

Tabel 3.1 Dierziekten:beoordeling van de systemen

11

11.1 11.2 <i>(Dierziekten)</i>	12 13 DOEL	14 15	15.1 15.2 OPDRACHTGEVER	HAALBAARHEID DOEL	15.3 15.4 BEHEERENDE INSTANTIE	DOUBLURES	BRUIKBAAR VOOR BELEID
1.1 Registratie aangifteplichtige dierziekten.	Dierziektebestrijding en bepaling van beleid op het gebied van dierziekten.	rund, varken, kip, schaap, geit en overige landbouwhuisdieren	LNV	Onderrapportage	RVV	Lijst A- en B-ziekte ook geregistreerd bij 1.3. Lijst A-ziekte ook geregistreerd bij 1.2.	<i>Signalering</i> EU-verplichting
1.2 Registratie melding zeer besmettelijke dierziekten binnen EU.	Beschikbaar hebben van informatie omtrent het voorkomen van zeer besmettelijke dierziekten binnen de EU.	rund, varken, kip, schaap, geit en overige landbouwhuisdieren	LNV	voldoet	RVV	Lijst A-ziekte ook geregistreerd bij 1.3.	Signalering EU-verplichting
1.3 Registratie lijst A- en B-ziekten van OIE.	Up to date informatie beschikbaar hebben omtrent uitbraken van belangrijke dierziekten in landen die lid zijn van de OIE.	rund, varken, kip, schaap, geit en overige landbouwhuisdieren	LNV	Afhankelijk van het functioneren van de meldingsplicht in de betrokken lidstaten. Vertraging door 1x per week bijwerken van	RVV	Lijst A-ziekte ook geregistreerd bij 1.2.	Signalering OIE-verplichting

				data				
1.4	Sero-surveillance van veewetziekten bij wilde zwijnen in Nederland.	Mogelijk reservoir van varkensziekten onder de wilde zwijnen in de gaten houden, met het oog op evt. overdracht van ziekten naar gedomesticeerde varkens.	wilde zwijnen	Nu nog GD in de toekomst LNV	voldoet	GD	geen	Signalering
1.5	Regeling bedrijfscontrole dierziekten.	Vrijwaring en vroegtijdige opsporing van SVD. Tevens monsters onderzocht op Ziekte van Aujeszky om een beeld te krijgen van de effectiviteit van het bestrijdingsprogramma.	varkens	LNV	voldoet	RVV	geen	Preventief ZvA: Signalering
1.6	Ziekte van Aujeszky monitoring	Indruk krijgen van vorderingen van het eradicatieprogramma en op grond van verkregen informatie evt. aanpassingen in het programma doen.	varkens	LNV	voldoet	GD	geen	Signalering
1.7	Ziekte van Aujeszky certificering.	Varkensbedrijven op korte termijn Z.v.A vrij te krijgen.	varkens	GD	Voldoet voor aangesloten bedrijven. Het is echter een vrijwillig programma.	GD	geen	niet
1.8	Slachtbevindingen surveillance systeem bij vleesvarkens. <i>Sinds '95 worden slachtbevindingen niet meer doorgegeven aan de GD. GD wil dit graag hervatten.</i>	<i>Het overzicht van slachtbevindingen voor de GD en kwartaaloverzicht voor DAP werden gebruikt bij bedrijfsbegeleiding en het bijhouden/bewaken van trends in slachtbevindingen.</i>	varkens	GD	voldoet	GD	geen	niet

Vervolg tabel 3.1 Dierziekten: beoordeling van de systemen

SYSTEEM <i>(Dierziekten)</i>	DOEL	<i>(dier)</i> SOORT	OPDRACHTGEVER	HAALBAARHEID DOEL	15.7 15.8 INSTANTIE	BEH ERE ND E	DOUBLURES	BRUIKBAAR VOOR BELEID
1.9	PM+ certificering (Atrofische Rhinitis).	Bewaking en signalering van Pasteurella multocida, PM+ en Bordetella bronchiseptica op stempelwaardige fok- en opfokbedrijven als onderdeel van een certificeringssysteem voor PM+.	varkens	Veehouder. Bedrijfsleven voor fok- en opfokbedrijven.	Voldoet voor aangesloten bedrijven. Het is een echter een vrijwillig programma.	GD	geen	niet
1.10	Gezondheidswaardermark varkens.	Verkleinen van risico's van verspreiding van dierpathogenen en zoonosen binnen productie kolommen	varkens	Veehouder	voldoet	GD	geen	niet
1.11	Schurft-vrij certificering	Schurft-vrij status voor het bedrijf halen.	varkens	Veehouder	Voldoet voor aangesloten bedrijven. Het is een echter een vrijwillig programma.	GD	geen	niet
1.12	IBR <i>Verplichting tijdelijk opgeschort.</i>	Bestrijding IBR en bewaking en certificering IBR-vrije status	15.9	LNV	Indien betrouwbare entstof.	GD	geen	Signalering
1.13	Celgetal BO begeleidingssystemen.	Signalering en bestrijding van mastitis , verbetering en ondersteuning van de uiergezondheid op het primaire bedrijf.	rund	Veehouder	voldoet	GD	geen	niet
1.14	Vruchtbaarheidsgegevens Nederlands Rundvee Syndicaat.	Verbeteren en sturen van vruchtbaarheid op het primaire bedrijf.	rund	Veehouder	voldoet	GD	geen	niet
1.15	Im- en exportonderzoek	Bewaking van de officiële ziektevrij status van	rund	LNV	voldoet	RVV	geen	Signalering

vrouwelijk rundvee.	Brucellose, Leucose en TBC.						
1.16 Wrangwaarschuwing	Preventief beleid t.a.v. zomerwrang.	15.10	15.11 Veehouder	voldoet	GD	geen	niet
1.17 Leverbotwaarschuwing	Bevorderen van leverbotvrije bedrijven. Op middellange termijn verkrijgen van een leverbotvrije status.	15.12 15.13	15.14 Veehouder	voldoet	GD	geen	niet
1.18 Scrapie	Voldoen aan richtlijn 91/68/EG van de Europese Unie: intracommunautaire handelsverkeer van fokdieren; op langere termijn is het doel het terugdringen van scrapie in de EU.	schaap	LNV	Ongecontroleerde dierbewegingen uit omliggende landen naar Ned. Diagnostiek van scrapie is een knelpunt.	GD	geen	EU-verplichting
1.19 Zwoegerziekte	Vrije status van het bedrijf op vrijwillige basis; geeft ook mogelijke deelname intracommunautaire verkeer.	schaap	Veehouder	voldoet	GD	geen	niet
1.20 CL bij schaaap en geit	Doel is het verkrijgen van CL-vrije bedrijven. Doel op middellange termijn: vrije status voor Nederland.	schaap geit	Veehouder	Ongecontroleerde dierbewegingen uit omliggende landen naar Ned. Serologisch	GD	geen	niet

				onderzoek bij schapen nog niet optimaal.				
1.21	CAE bij geiten	Vrije status van het bedrijf op vrijwillige basis; geeft ook mogelijke deelname intracommunautaire verkeer.	geit	Veehouder	In de saneringsfase laat de diagnostiek soms te wensen over. Moeilijke diagnostiek.	GD	geen	niet
1.22	Verplicht bloedonderzoek reproductie pluimvee.	Opsporen van besmettingen in de reproductiesector. Bewaking van de ziektevrij status en controle op immuniteit om vroegtijdig aan de bel te kunnen trekken voor wat betreft mogelijke onvolkomenheden in de vaccinatie.	15.14.2	PVE	voldoet	GD	geen	EU-verplichting

Tabel 3.2 Zoönosen: beoordeling van de systemen

SYSTEEM <i>(Zoönosen)</i>	DOEL	(dier)SOORT	OPDRACHTGEVER	HAALBAARHEID DOEL	15.17 15.18 INSTANTIE	BEH ERE ND E	DOUBLURES	BRUIKBAAR VOOR BELEID
2.1 Registratie Laboratorium Surveillance Infectieziekten (LSI)	Het weergeven van een trend in de tijd van bacteriële ziekteverwekkers en het waarnemen van typeverschuivingen.	mens	15.19 VWS	Geen betrouwbare trend door selecte steekproef.	RIVM		In toekomst vervangen door ISIS	Signalering
2.2 Registratie van aangifteplichtige humane ziekten.	Het signaleren van verheffingen en epidemieën van op lijst A, B en C voorkomende ziekten, teneinde maatregelen te kunnen nemen om verdere verspreiding te voorkomen.	mens	15.20 VWS	Tienvoudige onderrapportage van aangifte ziekten.	RIVM		In toekomst vervangen door ISIS	<i>Signalering</i>
2.3 Infectieziekten Surveillance Informatie Systeem (ISIS).	Het signaleren van verheffingen en epidemieën van op lijst A, B en C voorkomende ziekten, teneinde maatregelen te kunnen nemen om verdere verspreiding te voorkomen.	mens	15.21 VWS	Onderrapportage van aangifte ziekten. Geen betrouwbare trend door selecte steekproef.	RIVM		Gaat in de toekomst LSI en Registratie van aangifteplichtige humane ziekten vervangen.	Signalering
2.4 Sensor project	Het volgen van trends van gastro-enteritis (Campylobacter, Salmonella, Yersinia en VTEC) bij de mens.	mens	15.22 VWS	Geen betrouwbare trend door selecte steekproef.	RIVM		geen	Beleidsvaluatie
2.5 Registratie van landelijke humane tuberculose gegevens.	Verzamelen van data om te voldoen aan internationale verplichtingen en bij te dragen aan de bestrijding van tuberculose.	mens	15.23 VWS	voldoet	Koninklijke Ned. Vereniging tot bestrijding der Tuberculose		geen	<i>EU-verplichting</i>

2.6	Surveillance zoönosenverwekkers.	Inzicht krijgen in het voorkomen van zoönosen en in risicofactoren voor besmetting van landbouwhuisdieren met zoönosenverwekkers met als doel bestrijding van zoönosen.	rund, varken, kip	VWS en LNV	voldoet	RIVM	Bij 2.19 worden vergelijkbare (pluimvee) mest-monsters geanalyseerd op dezelfde zoönosen.	EU-verplichting Signalering
2.7	Informatie kringlaboratoria.	Het vastleggen van lab-uitslagen van het bacteriologisch onderzoek dat verricht wordt in het kader van de vleeskeuringswet voor de jaarlijkse rapportage van het Nationaal Plan Zoönosen.	rund, varken, kip, schaap, geit en overige landbouwhuisdieren	15.24 VWS en LNV	Tracering van opgeslagen lab-uitslagen in de database is slecht. Lage betrouwbaarheid van dierziektegegevens door slechte registratie.	RVV	Registratie zelfde gegevens ook in 2.8.	EU-verplichting Evaluatie
2.*	Monitoringsprogramma destructoren. Nog in ontwikkeling.		rund, varken, kip, schaap, geit	15.25 LNV		RVV		EU-verplichting
2.8	Verzamelstaat onderzoek slachtdieren.	Het verkrijgen van inzicht in de diverse bevindingen bij slachtdieren, gerelateerd aan het totaal aantal geslachte dieren.	rund, varken, kip, schaap, geit en overige landbouwhuisdieren	VWS en LNV	Lage betrouwbaarheid van dierziektegegevens door slechte registratie.	RVV	Registratie zelfde gegevens ook in 2.7.	EU-verplichting
2.9	Inspect-Ins.	Registreren van inspectiebezoeken en gegevens, verzameld bij deze bezoeken t.b.v. rapportage en tijdsverantwoording.	rund, varken, kip, schaap, geit en overige landbouwhuisdieren	15.26 VWS	voldoet	Inspectie W&V	geen	Signalering

Vervolg tabel 3.2 Zoönosen: beoordeling van de systemen

SYSTEEM (Zoönosen)	DOEL	(dier)SOORT	OPDRACHTGEVER	HAALBAARHEID DOEL	15.29	DOUBLURES	BRUIKBAAR VOOR BELEID
					15.30		
					INSTANTIE		
2.10 Slachthuiscontrole Tuberculose.	Vrijwaring t.a.v. de export en bewaken van de officiële vrij-status (rund). Voorkomen van tuberculose bij de consument (varken en rund).	rund varken	15.31 LNV	Door hoge slacht - snelheid kunnen kleine tuberkels gemist worden. Te weinig keurings-dierenartsen.	RVV	geen	EU-verplichting
2.11 Salmonella spp. monitoring.	Betrouwbare schatting te krijgen van de Salmonella besmetting in de varkenspopulatie.	varken		voldoet	GD / VVDO / PVE	geen	Signalering
2.12 Trichinella spiralis slachtlijn surveillance.	Het voorkomen en vermijden van klinische trichinellose bij de consument en het voldoen aan de verplichting voor intracommunautaire handel en handel met derde landen in vers varkensvlees.	varken	VWS en LNV	voldoet	RVV	geen	EU-verplichting
2.13 Brucella suis	Bewaking van de Nederlandse varkensstapel. Export fokberen en sperma, import fokvarkens. Het voldoen aan internationale verplichting voor de intracommunautaire handel en handel met derde landen.	varken	VWS en LNV	voldoet	GD	geen	EU-verplichting
2.14 Brucella abortus	Bewaking Brucellose vrij status en signalering Brucellose.	rund	VWS en LNV	voldoet	GD	geen	EU-verplichting
2.15 Brucella abortus niet melkleverende bedrijven.	Bewaking Brucellose vrij status en signalering Brucellose.	rund	VWS en LNV	voldoet	GD	geen	EU-verplichting
2.16 Leptospira Hardjo	Bestrijding L. Hardjo en bewaking en certificering L. Hardjo vrije status.	rund	PVE	.voldoet	GD	geen	Signalering
2.17 Brucella melitensis	Nederland heeft een officieel vrije status van Brucella melitensis voor kleine herkauwers.	schaap	VWS en LNV	voldoet	GD	geen	EU-verplichting

	Bewaking tegen <i>Brucella melitensis</i> .							
2.18	Trichinella spiralis slachtlĳn surveillance bij paarden.	Bescherming van de consument en beperking van risico's voor andere diersectoren, met name de varkenshouderij.	paard	VWS en LNV	voldoet	RVV	geen	EU-verplichting
2.19	Plan van Aanpak Salmonella en Campylobacter in de pluimveesector.	Het terugdringen van besmettingen van vlees (slachterij / uitsnijderij) tot minder dan 10% van de koppels met Salmonella en tot minder dan 15% met Campylobacter.	kip	PVE	voldoet	PVE	Bij 2.6 worden vergelijkbare pluimveemonsters geanalyseerd op dezelfde zoönosen.	<i>Signalering</i>
2.20	Plan van Aanpak Salmonella en Campylobacter in de eiersector.	Doel is een reductie van het aantal Salmonella.e en Salmonella.t besmette eieren te krijgen.	kip	PVE	voldoet	PVE	geen	<i>Signalering</i>
2.21	Monitoringsprogramma kip en kipproducten (Campylobacter en Salmonella).	Analyse van trends(Campylobacter en Salmonella). Het programma is een onderdeel van Surveillance zoönosenverwekkers.	kip	VWS en LNV	voldoet	RIVM	geen	EU-verplichting

Tabel 4.1 Diergeneesmiddelen: beoordeling van de systemen

SYSTEEM <i>(Diergeneesmiddelen)</i>	DOEL	<i>(dier)</i> SOORT	OPDRACHTGEVER	HAALBAARHEID DOEL	15.34 15.35 INSTANTIE	BEH ERE ND E	DOUBLURES	BRIJKBAAR VOOR BELEID
3.1 IKB logboeken	Kwaliteitszorgsysteem met als doel, het leveren van een product van goede kwaliteit.	varken rund kalkoen kip	Veehouder	voldoet	PVE		geen	niet
3.3 FIDIN (vereniging van fabrikanten importeurs van diergeneesmiddelen in Nederland)	Een overzicht te krijgen van het therapeutisch antibioticumgebruik in Nederland. Tegenwicht te geven aan het beleid van de regering.	rund, varken, kip schaap,geit en overige landbouw- huisdieren	FIDIN	voldoet	FIDIN		geen	FIDIN ziet in toekomst mogelijkheden
3.4 Zeugenmanagement systemen	Ondersteunen veehouder dagelijks bij de bedrijfsvoering, maar ook zijn adviseurs (dierenarts)	varken	veehouder	voldoet	veehouder		geen	niet
3.5 Gezondheidsplanner nog in ontwikkeling	Bijeenbrengen van gezondheidsinformatie ten dienste van het bedrijfsmanagement.	varken	veehouder	voldoet	veehouder		geen	niet
3.6 Ramsys	Ondersteunen veehouder dagelijks bij de bedrijfsvoering, maar ook zijn adviseurs (dierenarts)	rund	veehouder	voldoet	veehouder		geen	niet
3.7 Daisy	Op managementgebied geeft DAISY de praktiserende dierenarts per periode een overzicht van het reilen en zeilen van de praktijk.	rund	dierenarts	voldoet	dierenarts		geen	niet
3.8 LEI boekhoudnet	Inzicht krijgen in het gebruik van diergeneesmiddelen op veehouderijbedrijven. Op dit moment wordt proefgedraaid met melkveebedrijven en vleeskalverbedrijven.	rund. varken kip is nog in ont- wikkeling	LNV	voldoet	LEI-DLO		geen	niet
3.9 Alpurogroep	Relevante informatie bijeenbrengen en zo toegankelijk maken dat deelnemende kalverhouders en andere	rund (kalf)	Alpurogroep	voldoet	Alpurogroep		geen	niet

	belanghebbenden hier optimaal gebruik van kunnen maken.							
3.10	T. Boeren en zonen.	VealVision is er vooral voor de producent van kalfsvlees, via VealVision is het voor de veehouder mogelijk om te bekijken hoe de kalveren geclassificeerd zijn, hij kan met deze informatie eventueel zijn mestmethode aanpassen. Via Veal Vision.com kan de internetgebruiker (consument) in de toekomst toegang krijgen tot alle productgegevens van zijn of haar vleesaankoop.	rund	T. Boeren en zonen.	Tot nu toe is de toegang tot VealVision persoonlijk en beschermd en dus nog niet beschikbaar voor de consument.	T. Boeren en zonen.	geen	niet
3.11	Poultry Plus	Door snelle informatie-uitwisseling tussen alle deelnemers in het project, moet het voor iedereen mogelijk zijn optimaal bij te sturen in het proces van eendagskuiken tot slachtrijp dier.	kip	Verschillende schakels in de pluimveehouderij.	voldoet	GD	geen	niet

.1.1 Tabel 5.1 Residuen: beoordeling van de systemen

15.36 15.37 SYSTEEM <i>(Residuen)</i>	16 17 DOEL	18 19	19.1 19.2 OPDRACHTGEVER	HAALBAARHEID DOEL	19.3 19.4 BEHERENDE INSTANTIE	DOUBLURES	BRUIKBAAR VOOR BELEID
4.1 Nationaal plan hormonen en overige stoffen: kwaliteit van vee en vlees.	Controle van vee en vlees op hormonen en overige stoffen.	rund, varken, kip, schaap, geit	LNV en VWS	voldoet	RVV	geen	EU-verplichting
4.3 Veterinair Controle en Registratie Systeem	Controle op de in- en doorvoer van dierlijke producten uit derde landen.	rund, varken, kip, schaap, geit en overige dieren	LNV en VWS	voldoet	RVV	geen	EU-verplichting
4.4 Schadelijke stoffen in (vee) voeder - grondstoffen van import uit 3 ^{de} landen.	Voorkomen van invoer van schadelijke stoffen in (vee)voedergrondstoffen uit 3 ^{de} landen.	rund, varken, kip, schaap, geit en overige dieren	LNV	voldoet	RVV	geen	EU-verplichting

.1.1

.1.2 Tabel 5.2 Contaminanten: beoordeling van de systemen

19.5 SYSTEEM (contaminanten)	20 21 DOEL	22 23	23.1 23.2 OPDRACHTGEVER	HAALBAARHEID DOEL	23.3 23.4 BEHERENDE INSTANTIE	DOUBLURES	BRUIKBAAR VOOR BELEID
4.2 Kwaliteit van melk en zuivelproducten.	Controle van melk en zuivelproducten op organochloorverbindingen, PCB's, aflatoxine M1 en radioactiviteit.	rund	LNV en VWS	voldoet	Nederlandse Zuivel Organisatie	geen	EU-verplichting
4.5 Databank ongewenste stoffen en producten van het Productschap Diervoeder.	Kwaliteit van diervoeders te waarborgen. Controle van veevoeder op aflatoxine, cadmium, pesticidenresiduen en andere ongewenste stoffen.	rund, varken, kip, schaap, geit en overige landbouwhuisdieren	LNV en VWS	voldoet	Productschap voor veevoeder	geen	EU-verplichting
4.6 23.5 Handhaving plan dioxine in vetten ter controle van de Regeling gehalte dioxine in vetten	Voorkomen van te hoge gehalten aan dioxine in vetten en diervoeders.	rund, varken, kip, schaap, geit en overige landbouwhuisdieren	LNV	voldoet	RVV	geen	Signalering

	en diervoeders.							
4.7	23.6 Monitoring schadelijke stoffen in (veevoeder) grondstoffen bij mengvoederbedrijven en veehouders	Een beeld te krijgen van de situatie in het veld. Deze monitoring is additioneel ten opzichte van de door KDD en bedrijfsleven verrichte monitoring waarvan de resultaten worden vastgelegd in de Databank Schadelijke Stoffen van de PDV.	rund, varken, kip, schaap, geit en overige landbouwhuisdieren	LNV	De monitoring geeft slechts een gefragmenteerd beeld van de situatie in het veld, aantal monsters is te klein.	RVV	geen	Signalering
4.8	Voederkwaliteit bermgras provinciale wegen Zuid-Holland.	Het geven van een kwaliteitsgarantie ter stimulering van de afzet van het bermgras als veevoer.	rund, paard, schaap	provincie Zuid-Holland	voldoet	De Boo & Partner	geen	Signalering

Tabel 2.1 Overzicht informatieverwerkende systemen opgedeeld naar thema

Dierziekten	Diergeneesmiddelen		24	Residuen + Contaminanten
23.7 Zoönosen (dierziekten)				
Monitoringsystemen				
Ziekte van Aujeszky monitoring.	Registratie Laboratorium Surveillance Infectieziekten (LSI)	FIDIN (vereniging van Fabrikanten en Importeurs van Diergeneesmiddelen in Nederland)		Nationaal Plan hormonen en overige stoffen : kwaliteit van vee en vlees.
Vruchtbaarheidsgegevens Nederlands Rundvee Syndicaat.	Sensor project		25	Nationaal Plan hormonen en overige stoffen : kwaliteit van melk.
Wrangwaarschuwing	Surveillance zoönosenverwekkers			Monitoring schadelijke stoffen in (veevoeder) grondstoffen bij mengvoederbedrijven en veehouderijen.
Leverbotwaarschuwing	Informatie kringlaboratoria			26
	Verzamelstaat onderzoek slachtdieren.			
	Inspect-Ins.			
	Monitoringsprogramma kip en kipproducten Campylobacter/Salmonella)		27	
27.1.1 Controle systemen				
Registratie aangifteplichtige dierziekten.	Registratie van aangifteplichtige humane ziekten.			Schadelijke stoffen in (vee)voedergrondstoffen van import uit 3 ^{de} landen.

Registratie melding zeer besmettelijke dierziekten binnen EU.	Infectieziekten Surveillance Informatie Systeem (ISIS).		Veterinair Controle en Registratie Systeem.
Registratie lijst A- en B-ziekten van OIE.	Registratie van landelijke humane tuberculose gegevens.		Handhavingplan dioxine in vetten ter controle van de Regeling gehalte dioxine in vetten en diervoeders.
IBR	Slachthuiscontrole Tuberculose.		Voederkwaliteit bermgras provinciale wegen Zuid-Holland.
Im- en exportonderzoek vrouwelijk rundvee.	Trichinella spiralis slachtlijn surveillance.		
Scrapie.	Brucella suis (varkens)		
Verplicht bloedonderzoek reproductie pluimvee.	Brucella abortus (rundvee)		
Regeling bedrijfscontrole dierziekten.	Brucella abortus niet melkleverende bedrijven. (rundvee)		
	Brucella melitensis (schapen/geiten)		
	Trichinella spiralis slachtlijn surveillance bij paarden.		
Zorg- en borgsystemen			
Ziekte van Aujeszky certificering	Leptospira Hardjo	IKB logboeken (varken,rund,kip,ei,kalkoen)	28 Databank ongewenste stoffen en producten van het Productschap Diervoeder.
Slachtbevindingen surveillance systeem bij vleesvarkens.	Plan van Aanpak Salmonella en Campylobacter in de pluimveesector	Zeugenmanagementsystemen	
PM+ certificering.	Plan van Aanpak Salmonella en Campylobacter in de eiersector.	Gezondheidsplanner	
Gezondheidswaarmerk varkens.		Ramsys (melkvee)	
Schurft-vrij certificering varkens.		Daisy (melkvee)	
Celgetal BO begeleidingssystemen.		Alpurogroep (vleeskalveren)	
Zwoegerziekte bij schapen.		T.Boer en zonen (vleeskalveren)	
CL bij schaap en geit.		PoultryPlus (vleeskuikens)	
CAE bij geiten.			
Surveillance			

Sero-surveillance van veewetziekten bij wilde zwijnen in Nederland.	Salmonella spp. monitoring.	LEI boekhoudnet (melkvee, vleeskalveren, pluimvee, varkens)	
---	-----------------------------	---	--

Bijlage I

Uitgebreide beschrijving van systemen voor de verzameling van informatie over diergezondheid en veiligheid dierlijk product.

Inhoudsopgave

1 Dierziekten

- 1.1 Registratie aangifteplichtige dierziekten
- 1.2 Registratie melding zeer besmettelijke dierziekten (lijst A-ziekten) binnen de EU
- 1.3 Registratie lijst A- en B-ziekten van OIE
- 1.4 Sero-surveillance van veewetziekten bij wilde zwijnen in Nederland
- 1.5 Regeling bedrijfscontrole dierziekten (RBD)
- 1.6 Ziekte van Aujeszky monitoring
- 1.7 Ziekte van Aujeszky certificering
- 1.8 Slachtbevindingen Surveillance systeem bij vleesvarkens
- 1.9 PM⁺ certificering (Atrofische Rhinitis)
- 1.10 Gezondheidswaarmerk varkens
- 1.11 Schurftvrij-certificering varkens
- 1.12 IBR
- 1.13 Celgetal BO begeleidingssystemen
- 1.14 Vruchtbaarheidgegevens Nederlands Rundvee Syndicaat (NRS/CR Delta)
- 1.15 Im- en export onderzoek vrouwelijk rundvee
- 1.16 Wrangwaarschuwing
- 1.17 Leverbotwaarschuwing
- 1.18 Scrapie bij schapen
- 1.19 Zwoegerziekte bij schapen
- 1.20 Caseous Lymphadenitis (CL) bij schaap en geit
- 1.21 Caprine Arthritis Encephalitis (CAE) bij schapen
- 1.22 Verplicht bloedonderzoek reproductie pluimvee

2 Zoönosen

- 2.1 Registratie Laboratorium Surveillance Infectieziekten (LSI)
- 2.2 Registratie van aangifteplichtige humane ziekten
- 2.3 Infectieziekten Surveillance Informatie Systeem (ISIS)
- 2.4 Sensor – project
- 2.5 Registratie van landelijke humane tuberculose gegevens
- 2.6 Surveillance zoönosenverwekkers
- 2.7 Informatie kringlaboratoria
- 2.8 Verzamelstaat onderzoek slachtdieren
- 2.9 Inspect-Ins
- 2.10 Slachthuiscontrole tuberculose
- 2.11 Salmonella spp. monitoring
- 2.12 Trichinella spiralis slachtlijn surveillance
- 2.13 Brucella suis
- 2.14 Brucella abortus
- 2.15 Brucella abortus niet melkleverende bedrijven
- 2.16 Leptospira Hardjo
- 2.17 Brucella melitensis monitoringssysteem
- 2.18 Trichinella spiralis slachtlijn surveillance bij paarden
- 2.19 Plan van aanpak Salmonella en Campylobacter in de pluimveesector
- 2.20 Plan van aanpak preventie en bestrijding Salmonella in de eiersector
- 2.21 Monitoringsprogramma kip en kipproducten.

3 Diergeneesmiddelen

- 3.1 IKB Kip / IKB EI / IKB Kalkoen
- 3.2 IKB-regeling varkens
- 3.3 FIDIN
- 3.4 Zeugenmanagementsysteem
- 3.5 Gezondheidsplanner
- 3.6 RAMSYS
- 3.7 DAISY
- 3.8 LEI-boekhoudnet
- 3.9 Alpuro Groep
- 3.10 T. Boer en zonen
- 3.11 Poultry Plus

4 Residuen en contaminanten

- 4.1 Nationaal Plan hormonen en overige stoffen: kwaliteit van vee en vlees
- 4.2 Nationaal Plan hormonen en overige stoffen: kwaliteit van melk
- 4.3 Veterinair Controle en Registratie Systeem (VCRS).
- 4.4 Schadelijke stoffen in (vee)voedergrondstoffen uit 3de landen
- 4.5 Databank ongewenste stoffen en producten van het Productschap Diervoeder

- 4.6 Handhavingplan dioxine in vetten ter controle van de Regeling gehalte dioxine in vetten en diervoeders
- 4.7 Monitoring schadelijke stoffen in (veevoeder)grondstoffen bij mengvoederbedrijven en veehouderijen
- 4.8 Voederkwaliteit bermgras provinciale wegen Zuid-Holland

1. Dierziekten

1.1 Registratie aangifteplichtige dierziekten

Beherende instantie

De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Meldingen van aangifteplichtige dierziekten (lijst-A en –B ziekten) door veehouders/dierenartsen etc. uit de betreffende kring. Registratie vindt plaats door de RVV-kringen.

Kader van verzamelen en doel

Wettelijke, EU- en OIE verplichtingen. Gegevens worden verzameld t.b.v. het “Maandelijks overzicht van de aangifteplichtige besmettelijke dierziekten” en verstrekt aan belanghebbenden en verder op aanvraag. Verslaglegging is conform diverse richtlijnen. Doel is dierziektebestrijding en bepaling van beleid op het gebied van dierziekten.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Betrouwbaarheid van het systeem is afhankelijk van de bereidheid om te melden (onderrapportage). Via het uitbetalings-systeem bij uitbraken tracht men melding te stimuleren. Dode dieren worden niet vergoed en van zieke dieren slechts de helft van de gebruikswaarde.

Eventuele knelpunten.

Nog geen centraal systeem, raadpleegfunctie.

Ontwikkelingen in de tijd

Verwerking via een centrale database met inleesmogelijkheid via Internet.

Doublures

Lijst A- en B-ziekten worden ook geregistreerd bij “Registratie lijst A- en B-ziekten OIE”. Lijst A-ziekten wordt ook geregistreerd bij “Registratie melding zeer besmettelijke dierziekten (lijst A-ziekten) binnen de EU”.

1.2 Registratie melding zeer besmettelijke dierziekten (lijst A-ziekten) binnen de EU

Beherende instantie

De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Gegevens die verzameld worden zijn; land, ziekte, diersoort, uitbraak, regio, aard van de ziekte, datum melding, aantal dieren, bestrijdingsmaatregelen.

Input: verzending van gecodeerde berichten over de gegevens van uitbraken aan de EU-commissie via modemverkeer

Output: gecodeerde berichten die de afdeling DZ ontvangt via de e-mail.

Kader van verzamelen en doel

Het is een EU-verplichting, meldingsrichtlijn. Betreft meldingen van dierziekten die conform de meldingsrichtlijn (82/894/EG) aan de EU-commissie moeten worden gemeld.

Op dit moment worden de gegevens gebruikt voor naslag.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Controle op betrouwbaarheid wordt niet uitgevoerd.

Ontwikkelingen in de tijd

Het streven van de EU-Commissie is om een centraal systeem te bouwen dat iedereen via Internet kan inlezen.

Doublures

Lijst A- ziekten worden ook geregistreerd bij "Registratie lijst A- en B-ziekten OIE".

1.3 Registratie lijst A- en B-ziekten van OIE

Beherende instantie

De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) verzamelt en beheert de gegevens.

Gegevens

De meldingen bevatten: datum melding, datum waarneming, locatie en aantal uitbraken, gegevens van de aangetaste populatie, diagnosestelling, genomen maatregelen en belangrijke epidemiologische gegevens. Als de uitbraak bestreden is volgt datum laatste uitbraak en datum dat het land weer officieel vrij is van de ziekte.

Lijst A-ziekten dienen binnen 24 uur te worden gemeld aan het OIE. Voor lijst B-ziekten is dit maandelijks.

Kader van verzamelen en doel

Dit melden is een verplichting die behoort bij het lidmaatschap van het OIE. Landen die lid zijn van het OIE sturen de berichten naar het OIE. OIE neemt het op in de wekelijkse berichten en in de databank. De RVV ontvangt de berichten en kan via Internet de databank raadplegen. De databank wordt wekelijks bijgewerkt.

De informatie wordt gebruikt om met behulp van een risicoanalyse insleep van de ziekte uit het betreffende land te voorkomen.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Het systeem is afhankelijk van het correct melden door de aangesloten landen en van het functioneren van de meldingsplicht in de betreffende landen. Doordat de berichten 1x per week verschijnen treedt vertraging op in de berichtgeving van de Lijst A-ziekten.

Eventuele knelpunten

Door de wekelijkse info-verstrekking loopt het systeem een aantal dagen achter.

Ontwikkelingen in de tijd

Niet bekend.

Doublures

Lijst A-ziekten uit "Registratie melding zeer besmettelijke dierziekten (lijst A-ziekten) binnen de EU".

1.4 Sero-surveillance van veewetziekten bij wilde zwijnen in Nederland

Beherende instantie

Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Uit de belangrijkste leefgebieden wordt tot nu toe op ad hoc basis een 100-tal wilde zwijnen afgeschoten. Direct na het afschieten worden per dier 2 serumgeluizen met bloed opgevangen. Na te zijn voorzien van een wildmerknnummer worden de monsters verzonden naar de GD in Boxtel. Het bloed wordt in het lab getest op SVD en Ziekte van Aujeszky. Het ID-LELYSTAD test het bloed op klassieke varkenspest, het RIVM test op Trichinella spiralis.

Kader van verzamelen en doel

De Gezondheidsdienst voor Dieren wil het mogelijk reservoir van varkensziekten onder de wilde zwijnen in de gaten houden.

Tot nu toe lijkt het erop dat de wilde zwijnen populatie geen belangrijk reservoir vormt voor dierziekten. Voor de Nederlandse varkenshouderij en de internationale handel in varkens en

varkensproducten blijft het echter van groot belang om een vinger aan de pols te houden. Rapportage van het onderzoek blijft intern (binnen GD).

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Uit de belangrijkste leefgebieden van wilde zwijnen in Nederland worden bloedmonsters verzameld. Dit is voldoende om een potentieel varkensziekereservoir in de gaten te houden.

Eventuele knelpunten

Geen.

Ontwikkelingen in de tijd

In 1994 is serologisch onderzoek onder wilde zwijnen uitgevoerd. Vanaf 1996 is dit serologische onderzoek jaarlijks her-haald. In 1997 zijn de onderzoeksgebieden uitgebreid met Nationaal Park de Hoge Veluwe en enkele particuliere houders van wilde zwijnen. Sinds 1998 zijn ook de Kroondomeinen van het Loo te Apeldoorn in het onderzoek betrokken.

Er is interesse vanuit LNV voor dit programma en in de toekomst is het de bedoeling dat het een officieel landelijk monitoringsprogramma wordt.

Doublures

Geen.

1.5 Regeling bedrijfscontrole dierziekten (RBD)

Beherende instantie

De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Bloedmonsters worden iedere 4 maanden onderzocht op besmettelijke varkensziekten (lijst A-ziekten). Programma is in eerste instantie opgezet voor het SVD-virus. Naast de bloedmonsters vindt er ook klinische inspectie plaats door de dierenarts.

Kader van verzamelen en doel

Het doel is vrijwaring en vroegtijdig opsporing van SVD. Daarnaast worden de monsters ook onderzocht op de ziekte van Aujeszky om een indruk te krijgen van de stand van zaken van het bestrijdingsprogramma tegen deze ziekte.

Verplicht wettelijk onderzoek. Na negatief bevinden worden stickers ter beschikking gesteld die nodig zijn voor de vervoersverklaringen. Zonder sticker kan geen afvoer plaats vinden.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

In een aantal gevallen is een heronderzoek noodzakelijk hetgeen veel tijd kost waardoor tijdige afvoer van de varkens in sommige gevallen niet mogelijk is.

Ontwikkelingen in de tijd

Geen wijzigingen t.o.v. het oude systeem. Ten tijde van een uitbraak van varkenspest of een dreiging van varkenspest uit een buurland is de frequentie van het klinisch onderzoek tijdelijk verhoogd en kunnen evt. testen op klassieke varkenspest worden gedaan.

Doublures

Geen.

1.6 Ziekte van Aujeszky monitoring

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

De monsterstroom die wordt gegenereerd via de RBD regeling wordt gebruikt om jaarlijks op regio- en populatieniveau schattingen te doen van de mate van voorkomen van besmettingen bij varkens met het pseudo-rabiës virus (PRV). PRV is veroorzaker van ziekte van Aujeszky (ZvA). Voor het schatten van de PRV insleepincidentie op vleesvarkensbedrijven in 8 verschillende regio's in Nederland, wordt gebruik gemaakt van alle RBD-monsters die worden verzameld op de vleesvarkensbedrijven. Met een gE-ELISA worden besmettingen met PRV gedetecteerd. Door middel van een aselechte steekproef uit de RBD-bemonstering is het mogelijk om op regionaal niveau betrouwbare schattingen te geven over de prevalentie van PRV besmetting in de zeugen- en vleesvarkenspopulatie in Nederland.

Kader van verzamelen en doel

Het is een verplicht programma en valt deels binnen het RBD programma. Doel is een indruk te krijgen van de vorderingen van het eradicatieprogramma ZvA, en informatie te krijgen op basis waarvan beslissingen kunnen worden genomen voor eventuele aanpassingen in het eradicatieprogramma. De overheid heeft vaccinatie verplicht gesteld.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Doordat uitgegaan is van een aselechte voldoende grote steekproef kan een goed beeld worden verkregen van de prevalentie van ZvA.

Eventuele knelpunten

Voor de incidentieschattingen van insleep van ZvA op vleesvarkensbedrijven wordt gebruik gemaakt van een inschatting (d.m.v. een steekproef) i.p.v. het werkelijke aantal afdelingen binnen het bedrijf waaruit de monsters zijn verzameld. Dit gegeven wordt niet per individuele veehouder geregistreerd, dit brengt met zich mee dat er een kleine onnauwkeurigheid wordt geïntroduceerd in de schattingen.

Door gebruik te maken van de RBD-bemonstering (relatief kleine steekproefgrootte per bedrijf) is het niet mogelijk om ook insleepincidenties te berekenen voor de zeugenbedrijven. Wel is het mogelijk om op bedrijfsniveau aan te geven of het een hoog prevalent bedrijf betreft.

Ontwikkelingen in de tijd

Nederland heeft de artikel 9 status aangevraagd bij de EU. Dit houdt in dat je als land eisen mag gaan stellen aan in te voeren dieren en dierlijke producten.

Doublures

Maakt gebruik van gegevens verzameld bij Regeling Bedrijfscontrole Dierziekten (RBD).

1.7 Ziekte van Aujeszky certificering

Beherende instantie

Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

De certificering wordt opgesplitst in twee fasen: een screenings- en een controle fase. In de screeningsfase wordt per bedrijf een steekproef uit de zeugenstapel genomen. Deze steekproef moet evenredig verdeeld zijn over alle worpnummers.

Uitgangspunt is dat als de infectie met de ziekte van Aujeszky bij 5% of meer van de dieren aanwezig is, dit d.m.v. de steekproef wordt gedetecteerd. Als er geen positieven in de screeningsfase worden gevonden kan er vervolgens worden gekozen voor;

- a) bemonstering van alle aanwezige zeugen en beren in een tijdsbestek van maximaal 1 maand;
- b) drie screeningsonderzoeken met een interval van 4 maanden.

Positieve dieren moeten worden geruimd voor het behalen van het Aujeszky-vrij certificaat. Indien er positieven in de screeningsfase worden gevonden, vindt er vervolgens een verdere aangepaste screening plaats. Als het certificaat is behaald, wordt in de controle-fase bemonsterd op de volgende wijze: tot 240 zeugen het RBD-aantal, daarboven 5% van de dieren per 4 maanden. Voor opfokvarkens in deze fase geldt dat 5 dieren per afdeling uit max. 6 afdelingen moeten worden bemonsterd (minimaal RBD-aantal).

Kader van verzamelen en doel

Het is nog een vrijwillig programma van de GD. Doel is varkensbedrijven op korte termijn ZvA-vrij te krijgen. Dit is nodig voor het behoud van de intracommunautaire handel en handel met derde landen.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Wanneer er door de zojuist beschreven screening geen positieve dieren meer kunnen worden aangetoond is het Aujeszky-vrij certificaat behaald.

Eventuele knelpunten

Knelpunt in de eradicatie zijn bedrijven die weigeren (hardheidsclausule) te vaccineren tegen ZvA. Met name op vleesvarkensbedrijven of gesloten bedrijven waar vleesvarkens aanwezig zijn kan het virus blijven circuleren bij een eenmalige vaccinatie van de vleesvarkens.

Ontwikkelingen in de tijd

In de toekomst krijgt het programma waarschijnlijk een verplicht karakter.

Doublures

Geen.

1.8 Slachtbevindingen Surveillance systeem bij vleesvarkens

NB! Dit systeem heeft in 1995 voor het laatst gedraaid. Het werd toen gezien als zeer waardevol voor de bedrijfsbegeleiding zodanig dat de GD dit systeem weer wil gaan oppakken.

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt de gegevens in samenwerking met een slachterij. De GD beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Op de slachterij van Dumeco in Boxtel worden net als in andere slachterijen alle regulier geslachte varkens gekeurd. Per dier worden de geconstateerde slachtbevindingen geregistreerd.

Per maand worden de gegevens van de dieren met een koppeling aan UBN naar de GD opgestuurd. Bevindingen die worden geregistreerd zijn:

longontsteking, ernstige borstvliesontsteking (geconstateerd aan de longen zelf), borstvliesontsteking (geconstateerd aan het karkas), aangetaste lever, afgekeurde lever, ontstoken poten, dermatitis.

Voor dierenartspraktijken (DAP) wordt elk kwartaal een overzicht gemaakt met het percentage slachtbevindingen van hun cliënten (varkenshouders), waarbij men bedrijfsvergelijking kan toepassen omdat het niveau van de slachtbevindingen van de beste 10%, beste 25%, slechtste 10% en slechtste 25% bedrijven binnen de integratie daarbij worden gegeven.

Kader van verzamelen en doel

Door terugkoppeling van slachtbevindingen die een relatie hebben met gezondheid, kwaliteit, huisvesting en management, wordt inzicht gegeven in mogelijk zwakke plekken binnen het varkensbedrijf.

Daarnaast wordt het gebruikt als surveillance-systeem om varkensbedrijven aan te schrijven vanuit de GD om hulp aan te bieden als het percentage negatieve slachtbevindingen duidelijk te hoog is. De kwartaaloverzichten worden door DAP's gebruikt in de bedrijfsbegeleiding.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

- 1) Beperking van het huidige systeem is dat de informatie uit een dergelijk monitoring- en surveillancesysteem slechts betrouwbaar is binnen één slachterij. Verschillen tussen slachterijen in het niveau van voorkomen van de slachtbevindingen wordt voor een aanzienlijk deel bepaald door verschillen in de wijze waarop de keuring/registratie door de RVV-medewerkers wordt uitgevoerd; hierdoor is het onmogelijk om landelijk een idee te krijgen van prevalentie en trends in de tijd.
- 2) Aandachtspunt zou moeten zijn dat het systeem op een zeer beperkt aantal slachterijen functioneert, het zou aanbevelingswaardig zijn het systeem uit te breiden naar meerdere slachterijen en ketens.
- 3) Betrouwbaarheid van de registratie is een bijzonder kritisch punt; worden dieren die geen slachtbevindingen hebben als zodanig genoteerd (bijv. met een code 0), of wordt er geen bemerking gemaakt. In het laatste geval is het niet mogelijk om dit te discrimineren van het uitvallen van registratie bij het wisselen van keurmeesters aan de slachtlijn etc.

Ontwikkelingen in de tijd

Dit systeem heeft in 1995 voor het laatst gedraaid. De GD wil het systeem herstarten.

Doublures

Geen.

1.9 PM⁺ certificering (Atrofische Rhinitis)

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Op alle fok- en opfokbedrijven, die in het bezit zijn van het gezondheidswaarmerk en opteren voor of reeds in het bezit zijn van het PM⁺-vrij certificaat, vindt drie maal per jaar bacteriologisch onderzoek plaats van neusslijm- en tonsilafstrijkjes op het voorkomen van (toxinevormende) *Pasteurella multocida* en *Bordetella bronchiseptica*. De monsters worden individueel geïdentificeerd.

Kader van verzamelen en doel

Bewaking en signalering van *Pasteurella multocida*, PM en *Bordetella bronchiseptica* op stem-pelwaardige fok- en opfokbedrijven als onderdeel van een certificeringssysteem voor PM⁺.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Doel is bewaking en signalering van *Pasteurella multocida*, PM⁺ en *Bordetella bronchiseptica* op PM⁺vrije bedrijven en hieraan voldoet PM⁺ certificering.

Eventuele knelpunten

Aangezien het een vrijwillig programma is, is het materiaal selectief en geeft geen betrouwbare indruk over de mate van voorkomen van AR in Nederland.

Ontwikkelingen in de tijd

Op dit moment worden er onderzoeksprojecten opgezet om te bezien of het bacteriologisch onderzoek kan worden vervangen door een PCR-techniek. Mocht dit lukken, dan zijn er mogelijkheden om t.a.v. Atrofische Rhinitis (AR) over te gaan op een eradication-programma.

Doublures

Geen.

1.10 Gezondheidswaarmerk varkens

Beherende instantie

Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Vier maal per jaar worden alle fok- en opfokbedrijven die in het bezit zijn van het Gezondheidswaarmerk door de Gezondheidsdienst aan een klinische inspectie onderworpen. Daarbij wordt o.a. aandacht besteedt aan: hoesten, diarree, Atrofische rhinitis, buikslag, productie-kengetallen (b.v. aantal levend geboren biggen). Eenmaal per jaar wordt hierbij een hygiëneanalyse uitgevoerd (sinds 1995).

Kader van verzamelen en doel

Het is een vrijwillig programma van de GD. Het doel is het verkleinen van risico's van verspreiding van dierpathogenen en zoönosen binnen productiekolommen.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Geen.

Ontwikkelingen in de tijd

N.v.t.

Doublures

Geen.

1.11 Schurftvrij-certificering varkens

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

De schurftvrij-certificering begint met het indienen van een aanvraagformulier, medeondertekend door de dierenarts. Op dit formulier wordt uitvoerig gevraagd naar de gegevens over de schurfteradicatie door het deelnemende bedrijf. De GD wil namelijk maximale zekerheid hebben over een geslaagde schurftuitroeiing op het bedrijf.

Kader van verzamelen en doel

Het is nog een vrijwillig programma van de GD. Doel is varkensbedrijven op korte termijn schurftvrij te krijgen. Dit is belangrijk voor het behoud van de intracommunautaire handel en handel met derde landen.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Wanneer er geen schurft meer kan worden aangetoond is het schurftvrij-certificaat behaald. Worden er in de periode van het behalen van het certificaat dieren aangevoerd van niet gecertificeerd schurftvrije bedrijven dan moeten deze dieren 4 weken in quarantaine in een aparte stal.

Eventuele knelpunten

Knelpunt in de eradicatie is het gebruik van wormmiddelen die ook werkzaam zijn tegen schurft, behandeling tegen schurft is namelijk verboden na het behalen van het schurftvrij-certificaat. Wormmiddelen met een anti-schurftwerking mogen dan ook niet meer gebruikt worden.

Ontwikkelingen in de tijd

In de toekomst krijgt het programma misschien een minder vrijblijvend karakter.

Doublures

Geen.

1.12 IBR

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Het onderzoek vindt op verschillende manieren plaats;

tankmelkonderzoek;

individueel melkonderzoek;

individueel bloedonderzoek.

In dit verplichte programma wordt van melkleverende bedrijven éénmaal per vier weken een tankmelkmonster onderzocht. In het verplichte programma wordt op niet-melkleverende bedrijven drie maal per jaar van drie dieren een bloedmonster onderzocht.

Steekproefsgewijs heeft in 1995 een screening plaatsgevonden van alle melkleverende bedrijven door middel van tankmelkmonsters.

Kader van verzamelen en doel

Normaal een verplicht programma (PVE verordening), de verplichting is tijdelijk opgeschort (zomer '99). Ondersteuning van eradicatie van IBR op bedrijfsniveau. Bewaking IBR op bedrijfsniveau, op IBR-gecertificeerde bedrijven. In 1995 is de prevalentie van IBR-besmette melkveebedrijven geschat met behulp van tankmelkmonsters. Afhankelijk van financiering kan dit een jaarlijks terugkerende prevalentieschatting worden.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

De jaarlijkse screening via tankmelkmonsters geeft in ieder geval een betrouwbare schatting op nationaal niveau van de besmetting van de melkveepopulatie.

Eventuele knelpunten

Verplichting van de IBR-bestrijding is tijdelijk opgeschort. De vaccinatie met dood vaccin is weer veilig verklaard.

Ontwikkelingen in de tijd

N.v.t.

Doublures

Geen.

1.13 Celgetal BO begeleidingssystemen

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Dit systeem is gebaseerd op de melkcontrolegegevens van het Nederlands Rundvee Syndicaat (NRS). Het advies is om bacteriologisch onderzoek te laten plaatsvinden, indien 2 van de 3 metingen hoog zijn. Deelname is op vrijwillige basis via een abonnementensysteem.

Voor bij de melkcontrole aangesloten bedrijven is er een periodieke signalering van individuele dieren met een te hoog celgetal. De te onderzoeken dieren worden op grond van celgetal geselecteerd. De veehouder kan eventueel dieren aan het onderzoek toevoegen. Bedrijven die niet deelnemen aan de melkcontrole kunnen per dier een onderzoek laten uitvoeren.

Kader van verzamelen en doel

Het is een vrijwillig programma van de GD ter signalering en bestrijding van (sub)klinische mastitis en verbetering en ondersteuning van de uiergezondheid op het primaire bedrijf.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten.

de registratie van klinische mastitis en afvoer wegens uiergezondheid op het primaire bedrijf is niet altijd volledig.
gebrek aan kennis voor interpretatie van de gegevens bij de veehouder.

Ontwikkelingen in de tijd

N.v.t.

Doublures

Geen.

1.14 Vruchtbaarheidgegevens Nederlands Rundvee Syndicaat (NRS/CR Delta)

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens in samenwerking met NRS/CR Delta.

Gegevens

Jaarlijks worden door het NRS voor de aan de melkcontrole deelnemende bedrijven (\pm 75% van de melkleverende bedrijven) vruchtbaarheidskengetallen berekend. De volgende (bedrijfs-) kengetallen worden berekend;
percentage correct uitgevoerde inseminaties;
interval afkalven - eerste inseminatie;
percentage non-return 56 dagen;
efficiëntie getal;
huidige- en verwachte tussenkalftijd.

Tevens bestaat er de mogelijkheid om gegevens over melkcelgetal en fokkerijgegevens op te vragen.

Kader van verzamelen en doel

Het is een vrijwillig programma ter verbetering en sturing van de vruchtbaarheid op het primaire bedrijf.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken**Eventuele knelpunten**

Het ontbreken van (historische) gegevens zoals informatie over afgevoerde dieren, ontbreken van tochtgegevens en informatie over witvuilen en nageboorte-problematiek.
Informatie over pinkenstier en eigen stier is laat beschikbaar.

Ontwikkelingen in de tijd**Doublures**

Geen.

1.15 Im- en export onderzoek vrouwelijk rundvee

Beherende instantie

De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) verzamelt en beheert de gegevens.

Gegevens

Vrouwelijk importvee wordt in een periode van drie maanden tweemaal onderzocht op antistoffen tegen *Brucella Abortus Bang*, en *Enzootische Bovine Leucose*. Bij het heronderzoek wordt onderzocht op *B. abortus bang* en *TBC*. In het I&R systeem wordt de herkomst vastgelegd. Jaarlijks worden 40.000 à 50.000 dragende runderen, bestemd voor de export onderzocht op antistoffen tegen *Brucellose Abortus Bang*, *TBC* en afhankelijk van het land van bestemming, op *Enzootische Bovine Leucose*.

Vanaf het weideseizoen 1996/1997 worden jaarlijks ca. 1000 bedrijven met veel veebewegingen geselecteerd, van deze bedrijven worden dieren onderzocht op TBC door middel van tuberculatie.

Kader van verzamelen en doel

Importvee wordt onderzocht vanwege het feit dat Nederland officieel de ziekte-vrij-status heeft voor Tuberculose, Brucellose en Leucose. Het dient ertoe deze ziekte-vrij-status te waarborgen en niet in gevaar te brengen door de import van dieren uit gebieden, waar de status niet van vaststaat.

Onderzoek van exportvee vindt plaats om afnemers van deze dieren te vrijwaren van invoer van de genoemde ziekten via eventueel besmette dieren. Dit onderzoek fungeert als basis van de door de RVV te verstrekken ziekte-vrij-certificaten.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Het onderzoek is in feite een extra zekerheid. Gezien de ziekte-vrij-status van Nederland, en het daarbij behorende bewakingssysteem, is in EU-kader vastgelegd dat voor Tuberculose, Brucellose en Leucose van in Nederland geboren vee geen extra controle hoeft plaats te vinden. Mits de herkomst voldoende duidelijk is (I&R) en de situatie ten aanzien van het oorsprongsbedrijf met voldoende betrouwbaarheid in beeld is.

Bij importdieren zou onderzoek alleen plaats moeten vinden wanneer dieren afkomstig zijn uit gebieden met onbekende of onvoldoende betrouwbare status. In feite zou import slechts moeten plaatsvinden uit regio's met gelijke, dus Br. abortus-, EBL-, en TBC-vrije status. De betrouwbaarheid van die status kan daarbij dan een knelpunt zijn.

Ontwikkelingen in de tijd

Runderen die geëxporteerd worden naar andere EU-lidstaten, hoeven niet meer individueel op die ziekten onderzocht te worden, waarvoor Nederland officieel een ziekte-vrij status heeft. Nederland is officieel vrij van Tuberculose, Brucellose en Leucose. Bij export naar landen buiten de EU blijft het individuele onderzoek wel van kracht (afhankelijk van de vraag van het importerende land). Per 1 oktober vervalt het importonderzoek voor gebruiksrunderen op Brucellose, Leucose en Tuberculose. Dit zogenaamde toevoegingsonderzoek was zinvol vanwege de onzekere dierziektesituatie in diverse herkomstlanden. Die situatie is inmiddels sterk verbeterd. Bovendien vervalt per 1 oktober de landbouwschapsverordening op grond waarvan de GD de bewaking en bestrijding van deze ziekten uitvoert.

Doublures

Geen.

1.16 Wrangwaarschuwing

Beherende instantie

Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Op enkele peilbedrijven worden jaarlijks vliegen geteld die zomerwrang bij melkkoeien veroorzaken, waarbij een voorspelling wordt gegeven voor de 2^e helft van de zomerperiode.

Kader van verzamelen en doel

Doel van het waarschuwingssysteem is te komen tot advisering van zomerwrang.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Geen.

Ontwikkelingen in de tijd

Doublures

Geen.

1.17 Leverbotwaarschuwing

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Op grond van systematisch verzamelde gegevens (informatie over klimaat; met name neerslag), *Lymnaea truncatula* (slak; tussengastheer leverbot; bemonsterd op aantal leverbotprognose-bedrijven), slachthuisgegevens, voorkomen van besmetting (aangetoond middels serologie en fecesonderzoek) wordt jaarlijks een voorlopige en later in het jaar een definitieve voorspelling gedaan van de te verwachten leverbotinfectie door de Werkgroep Leverbotprognose. De Werkgroep Leverbotprognose is een samenwerkingsverband tussen ID-Lelystad en GD.

Kader van verzamelen en doel

Advisering van de veehouderij over de noodzaak van het al of niet behandelen (incl. advies over het tijdstip/ frequentie) van vee. Het bevorderen van leverbot-vrije bedrijven; doel op middellange termijn is het verkrijgen van een leverbot-vrije status voor Nederland.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Ontwikkelingen in de tijd

Doublures

Geen.

1.18 Scrapie bij schapen

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Aan de hand van een verklaring van eigenaar, dierenarts en selectieve bemonstering van risicodieren (1% van de dieren ouder dan twee jaar per bedrijf per jaar: histologisch onderzoek hersenen) kan een deelnemend bedrijf in aanmerking komen voor de status scrapie-onverdacht (na minimaal twee jaar deelname).

Kader van verzamelen en doel

Het is een vrijwillig programma van de GD. Doel is de schapenfokkerij ongevoelig te maken voor scrapie, door alleen te selecteren op fokdieren die ongevoelig zijn voor scrapie.

Voor klinische gevallen van scrapie (lijst-B ziekte) geldt een meldingsplicht. Sinds 23 juli 1999 is scrapie aangifteplichtig op grond van artikel 15 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD). Dat betekent dat houders van kleine herkauwers en dierenartsen verplicht zijn om van scrapie verdachte schapen en geiten te melden bij de RVV.

Voldoen aan richtlijn 91/68/EG van de Europese Unie: intracommunautaire handelsverkeer van fokdieren; op langere termijn is het doel het terugdringen van scrapie in de EU (wetenschappelijke commissie heeft destijds gedacht in een termijn van vijftien jaar).

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

De diagnostiek van scrapie is een knelpunt. Een ander knelpunt voor aandoeningen bij kleine herkauwers zijn de ongecontroleerde dier -bewegingen uit omliggende landen naar Nederland. Bemonstering gebeurt niet aselekt, de eigenaar wijst de te bemonsterende slachtsoorten aan.

Ontwikkelingen in de tijd

Modernisering van de diagnostiek is nodig, een betrouwbare Elisa-test is nog in ontwikkeling en biedt in de toekomst misschien mogelijkheden voor verbreding van scrapie surveillance. In de volgende fase van het bestrijdingsprogramma moeten de producenten van slachtlammen scrapie-ongevoelige rassen inzetten.

Doublures

Geen.

1.19 Zwagerziekte bij schapen

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Er vindt serologisch onderzoek plaats bij dieren op deelnemende bedrijven (bij aanvang: alle dieren van zes maanden en ouder, tot het bedrijf twee negatieve onderzoeken heeft gehad. Dan na een jaar herhaling van het onderzoek met dieren ouder dan 1 jaar; dan elke twee jaar heronderzoek van dieren ouder dan 1 jaar; bedrijven die in het schema zitten van één onderzoek per twee jaar, daarbij vindt onderzoek plaats van zoveel dieren dat met een zekerheid van 95%, 2% positieve dieren opgespoord kan worden).

Kader van verzamelen en doel

Een bepaald aantal fokbedrijven neemt deel en wordt door middel van bloedonderzoek en bewaking van de aanvoer van nieuwe dieren vrij-gecertificeerd. De vrije status van het bedrijf op vrijwillige basis geeft ook mogelijke deelname intracom-munautaire verkeer (RL 91/68/EU).

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Geen.

Ontwikkelingen in de tijd

Niet bekend.

Doublures

Geen.

1.20 Caseous Lymphadenitis (CL) bij schape en geit

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Er vindt serologisch onderzoek plaats bij dieren op deelnemende bedrijven (bij aanvang: alle dieren van zes maanden en ouder tot het bedrijf twee negatieve onderzoeken heeft gehad. Daarna na 1 jaar herhaling van het onderzoek bij dieren ouder dan 1 jaar; daarna heronderzoek van dieren ouder dan een jaar na telkens twee jaar. Bedrijven die in het schema zitten van onderzoek per twee jaar, onderzoek zoveel dieren dat met een zekerheid van 95% 2% positieve dieren opgespoord worden).

Kader van verzamelen en doel

Het is een vrijwillig programma van de GD. Doel is het verkrijgen van CL-vrije bedrijven, doel op middellange termijn: vrije status voor Nederland

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Onvolkomen serologie bij schap; het is de bedoeling in het najaar van 1996 te starten met een project om dat te verbeteren. Groot probleem vormen de vele niet-controleerbare dierbewegingen uit omliggende landen; in een aantal omliggende landen komt CL voor.

Ontwikkelingen in de tijd

Stap 1 is inmiddels uitgevoerd: er is een nieuwe CL-test.

Stap 2: beperking van dierbewegingen. Schapen- en geitenbedrijven die niet-officieel vrij zijn van CL. mogen geen dieren voor het leven afvoeren.

Stap 3: verplichte CL-bestrijding.

Stap 4: aanvraag van erkenning van het Nederlandse CL-programma bij de EU.

Doublures

Geen.

1.21 Caprine Arthritis Encephalitis (CAE) bij schapen

Beherende instantie

Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Er vindt serologisch onderzoek plaats bij dieren op deelnemende bedrijven (bij aanvang: alle dieren van zes maanden en ouder, tot het bedrijf twee negatieve onderzoeken heeft gehad. Dan na een jaar herhaling van het onderzoek met dieren ouder dan 1 jaar; dan elke twee jaar heronderzoek van dieren ouder dan 1 jaar; bedrijven die in het schema zitten van één onderzoek per twee jaar, daarbij vindt onderzoek plaats van zoveel dieren dat met een zekerheid van 95%, 2% positieve dieren opgespoord kan worden).

Kader van verzamelen en doel

Vrije status van het bedrijf op vrijwillige basis, dit geeft ook mogelijke deelname aan het intracommunautaire verkeer (RL 91/68/EU).

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

In de saneringsfase laat serologie soms te wensen over. Diagnostiek is minder eenvoudig dan bij zwoegerziekte. In de geitenhouderij is saneren met behulp van serologie niet eenvoudig.

Ontwikkelingen in de tijd

Doublures

Geen.

1.22 Verplicht bloedonderzoek reproductie pluimvee

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Alle koppels reproductiehoenders worden met tussenpozen van vier- tot negen weken serologisch (en soms aanvullend bacteriologisch) onderzocht in het kader van de volgende verplichte bestrijdingsprogramma's: NCD-controle d.w.z. controle op immuniteit; Controle op Salmonella enteritidis en S. typhimurium; Controle op Mycoplasma gallisepticum; Controle op S. pullorum/gallinarum; controle op CRD.

Kader van verzamelen en doel

Het is een verplicht programma op initiatief van het PVE. De achterliggende EG richtlijn t.a.v. de handel in pluimvee en broedeieren is opgenomen in de PVE verordening. Doel is het opsporen van besmettingen in de reproductiesector. Bewaking van de ziekte-vrij-status en controle op immuniteit om vroegtijdig aan de bel te kunnen trekken voor wat betreft mogelijke onvolkomenheden in de vaccinatie.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Punt van aandacht is de koppeling tussen relevante databestanden binnen (lab., sector) en buiten (KIP) de GD, ten einde snelle en adequate actie mogelijk te maken.

Tevens is een punt van zorg de volledigheid van gegevens i.v.m. melding koppels via KIP (extern).

Ontwikkelingen in de tijd

Doublures

2 Zoönosen

2.1 Registratie Laboratorium Surveillance Infectieziekten (LSI)

Beherende instantie

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) verzamelt, beheert en analyseert de gegevens in samenwerking met de 15 streeklaboratoria.

Gegevens

Vijftien streeklaboratoria uit het land voorzien het RIVM wekelijks van informatie betreffende een scala aan bacteriële pathogenen. De streeklaboratoria krijgen hun informatie van regionale ziekenhuizen en artsen.

Bij elkaar dekken zij 55% van Nederland.

Kader van verzamelen en doel

Uit de informatie wordt een trend gehaald. Voor het waarnemen van eventuele epidemiologische verschuivingen vindt typering van de stammen plaats. Maandelijks vindt er rapportage plaats in het Infectieziekten bulletin.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

De streeklaboratoria dekken Nederland voor 55%. Er is een continue wekelijkse stroom van informatie. De laboratoria worden betaald voor deze informatie en het RIVM zorgt ervoor dat zij van elk laboratoria de informatie binnen krijgt. De steekproef is echter niet aselekt. Een echt betrouwbare schatting van de mate van voorkomen van de ziekte in de populatie en het aangeven van een betrouwbare trend in de tijd is met dit systeem niet te geven.

Eventuele knelpunten

Er is sprake van een selecte steekproef die de uitspraken onbetrouwbaar maakt. Informatie komt binnen op formulieren en moet handmatig ingevoerd worden. Voor de analyse van gegevens kan wel gebruik gemaakt worden van de computer.

Ontwikkelingen in de tijd

Het programma is in 1987 als een pilot van start gegaan en draait vanaf 1989 in de huidige vorm. Per jaar kan er een kleine variatie zijn in de samenstelling van de pathogenen. De presentatie van Salmonella is in de loop van de tijd uitgebreider geworden. In de toekomst moet dit systeem toegevoegd worden aan ISIS.

Doublures

Niet bekend.

2.2 Registratie van aangifteplichtige humane ziekten

Beherende instantie

De Inspectie Gezondheidszorg (IGZ) registreert de gegevens.

Gegevens

Artsen hebben een meldingsplicht voor ziekten op lijsten A en B. Laboratoria hebben een meldingsplicht voor ziekten voorkomend op lijst C.

Kader van verzamelen en doel

In het kader van de Wet Bestrijding Infectieziekten en Opsporing ziekteoorzaken (WBI) is iedere geneeskundige verplicht aangifte te doen van ziekten voorkomend op de lijst aangifteplichtige ziekten.

In de elektronische Internet Bulletin Boards staan dagelijks geactualiseerde cijfers van aangifteplichtige infectieziekten en informatie met betrekking tot ziekteverwekkers. Deze informatie is ook terug te vinden in het Infectieziekten Bulletin.

De aangifteplicht is bedoeld voor outbreak management (signaleren van verheffingen en epidemieën teneinde maatregelen te kunnen nemen om verdere verspreiding te voorkomen) en levert tegelijk inzicht in het optreden van infectieziekten in de tijd.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Nee, er is sprake van een 10-voudige onderrapportage. Het is afhankelijk van de arts en de infectieziekte of er al dan niet gerapporteerd wordt. Het systeem levert dus een vertekend beeld.

Eventuele knelpunten

Uit een huisartsen peilstationonderzoek is gebleken dat er een 10-voudige onderrapportage bestaat voor de aangifte van aangifteplichtige ziekten. Belangrijkste oorzaken van onderrapportage zijn: onduidelijkheid over wie aangifte moet doen, de vertrouwenspositie van de arts komt in het geding, het nut van aangifte wordt vaak niet ingezien, tijdrovende karakter van de interactie tussen arts en GGD betreffende de aangifte.

Een ander knelpunt is rapportagevertraging. Dit wordt veroorzaakt door het wachten op de laboratoriumuitslag en het uitvoeren van bron- en contactonderzoek. Vertraging kan variëren per infectieziekte en per GGD.

Ontwikkelingen in de tijd

Dit systeem zal in de toekomst worden opgenomen in ISIS. De vertraging in de rapportage zal worden verkleind door de aangifte van GGD's aan IGZ op een automatische elektronische manier te laten geschieden. Voor huisartsen is een dergelijke ondersteunende module ontworpen die opgenomen kan worden in het Huisartsen informatie-systeem (HIS).

Doublures

Overlap met de nog in ontwikkeling zijnde ISIS.

Infectieziekten Surveillance Informatie Systeem (ISIS)

Beherende instantie

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) verzamelt, beheert en analyseert de gegevens in samenwerking met de GGD's en in de toekomst met alle laboratoria.

Gegevens

Er kan onderscheid gemaakt worden tussen informatie over ziekteverwekkers afkomstig uit medische microbiologische laboratoria (MML's) en informatie over infectieziekten afkomstig van GGD's.

Bij de informatie over infectieziekten wordt gebruik gemaakt van de beperkte meldingskaart van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) en het vrijwillige aanvullende surveillance formulier van de GGD.

Kader van verzamelen en doel

ISIS beoogt een landelijk elektronisch registratie- en communicatiesysteem te zijn voor de continue en systematische verzameling, analyse en interpretatie en rapportage van gegevens over het voorkomen van infectieziekten.

In de elektronische Internet Bulletin Boards staan dagelijks geactualiseerde cijfers van aangifteplichtige infectieziekten en informatie met betrekking tot ziekteverwekkers. Deze informatie is ook terug te vinden in het Infectieziekten Bulletin.

Tussen de gegevens van de MML's en de surveillance formulieren moet integratie plaatsvinden. De beperkte meldingskaart van het IGZ en het bijbehorende vrijwillige aanvullende surveillance formulier van de GGD zijn beide anoniem, maar voorzien van een identiek uniek nummer. Indien nodig is dit nummer terug te koppelen naar de betreffende patiënt (onder uniek nummer bekend bij betreffende GGD).

In het kader van de Wet Bestrijding Infectieziekten en Opsporing ziekteoorzaken (WBI) is iedere geneeskundige verplicht aangifte te doen van ziekten voorkomend op de lijst van aangifteplichtige ziekten.

De aangifteplicht is bedoeld voor outbreak management (signaleren van verheffingen en epidemieën teneinde maatregelen te kunnen nemen om verdere verspreiding te voorkomen) en levert tegelijk inzicht in het optreden van infectieziekten in de tijd.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Binnenkomende informatie is zeer omvangrijk, alleen wordt de informatie op *selecte* wijze verkregen. Er is daarom een mogelijke trend weer te geven in de aangemelde infectieziekten, maar geen betrouwbare trend van de infectieziekten in de populatie. Onderrapportage treedt op bij de aanmelding van infectieziekten via de GGD's.

Eventuele knelpunten

Samenwerking met laboratoria verloopt nog moeizaam. Laboratoria worden niet voor hun gegevens betaald en willen deze niet zomaar prijsgeven. De vereniging van medische microbiologen is bezig een draagvlak te creëren voor ISIS.

Aangifte van aanvullende surveillance gegevens (waaronder postcode) is vrijwillig, daardoor is het niet mogelijk een betrouwbaar beeld van de geografische spreiding van ziekten weer te geven. De GGD's kost het meer tijd de verschillende formulieren in te vullen. Surveillance formulieren worden nu nog op papier aangeleverd, in de toekomst geautomatiseerd. De GGD mag echter informatie op papier blijven aanleveren.

Ontwikkelingen in de tijd

Experimentele fase is nu voorbij. De programmering is echter nog in volle gang. Er zijn tot nu toe maar 5 lab's aangesloten in de toekomst moet dit toe naar een on line aansluiting met alle laboratoria. ISIS zal ook de aangifte van de op de lijst met aangifteplichtige ziekten gaan automatiseren. Dit zal zijn in de vorm van een applicatie op internet en de mogelijkheid om rechtstreeks vanuit de GGD database surveillance gegevens aan het RIVM te leveren. LSI en Registratie van aangifteplichtige humane ziekten zullen in de toekomst worden vervangen door ISIS.

Doublures

Heden met LSI en Registratie van aangifteplichtige humane ziekten.

2.3 Sensor – project

Beherende instantie

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) verzamelt, beheert en analyseert de gegevens in samenwerking met een huisartsen peil-station.

Gegevens

Uit een steekproef van zgn. huisartsen – peilpraktijken wordt het RIVM voorzien van informatie betreffende gastro-enteritis bij de mens. Van de zoönosen zijn in het bijzonder infecties van belang die worden veroorzaakt door *Campylobacter*, *Salmonella*, *Yersinia* en *VTEC*.

Kader van verzamelen en doel

Het volgen van trends in de incidentie van gastro-enteritis bij de mens. Tevens wordt de laboratorium surveillance vergeleken met de populatie surveillance.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Nee, er is nooit sprake van betrouwbare trends door de selecte steekproef. Het huisartsen peil-stationonderzoek kost 2 jaar per meting en vindt eens in de 5 jaar plaats. De rapportage vindt op groepsniveau plaats.

Eventuele knelpunten

Het is een kleine selecte steekproef met een redelijke grote respons.

Ontwikkelingen in de tijd

Hiervoor droeg het monitoringssysteem de naam gastro-enteritis bij de mens.

Doublures

Bevindingen in laboratoria.

2.5 Registratie van landelijke humane tuberculose gegevens

Beherende instantie

De Koninklijke Nederlandse Vereniging tot bestrijding der Tuberculose verzamelt en beheert de gegevens.

Gegevens

Tuberculose valt onder de aangifteplichtige infectieziekten (B-categorie). De GGD's rapporteren de gegevens aan de Inspectie voor Gezondheidszorg (IGZ) en bij de Koninklijke Nederlandse Centrale Vereniging tot bestrijding der Tuberculose (KNCV). De ziektegegevens waaronder resistentiebepalingen, worden echter pas na afsluiting van een behandeling (d.w.z. na 9 maanden of langer) gerapporteerd. Gegevens zijn ook afkomstig van de registratie van alle gevallen van humane tuberculose, zoals die bij de KNCV binnenkomt.

Kader van verzamelen en doel

De gegevens worden verzameld op landelijk niveau in het kader van de bestrijding van tuberculose, en vanwege internationale verplichtingen.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Door koppeling van RFLP-typering (Restrictie Fragmentlengte Polymorfisme) van tuberculosestammen en de gegevens van landelijke registratie van tuberculose kan een goed inzicht verkregen worden in de belangrijkste transmissiewegen en de effectiviteit van de huidige tuberculosebestrijding.

Eventuele knelpunten

Tuberculose dient bij een positieve kweek als aangifteplichtige ziekte aangegeven te worden. Vooralsnog kost deze kweek veel tijd. Voor de bestrijding is het van belang dat er een snellere methode van vaststelling en typering van *M. tuberculosis* komt.

Ontwikkelingen in de tijd

Sinds 1980 is tuberculose aangifteplichtig. Gegevens over tuberculose zijn beschikbaar sinds 1935. Sinds 1993 wordt de laboratoria in Nederland gevraagd alle geïsoleerde tuberculosestammen ter nadere determinatie en resistentiebepaling op te sturen naar het RIVM. Van alle stammen wordt een DNA-fingerprint gemaakt. Hierdoor kan bronopsporing verbeteren en is het mogelijk inzicht te krijgen in hoeverre de betreffende stam bijdraagt aan het voorkomen in Nederland, of verspreiding plaatsvindt onder de risicogroepen en vanuit deze groepen naar de algemene bevolking.

Doublures

Geen.

2.6 Surveillance zöonosenverwekkers

Beherende instantie:

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) verzamelt, beheert en analyseert de gegevens in samenwerking met Inspectie Waren en Veterinaire Zaken.

Gegevens:

Jaarlijks worden er 1000 veehouderijbedrijven bezocht. Het betreft hier voor de volksgezondheid relevante diersectoren: legkippen, vleeskuikens, vleesvarkens, vleeskalveren en melkvee. De

steekproef binnen de categorieën is aselekt en bedraagt per categorie 200 bedrijven. Per geselecteerd bedrijf worden uit één koppel monsters genomen. Onder een koppel wordt een afdeling / stal verstaan.

De monsters worden onderzocht op de aanwezigheid van specifieke zoönosenverwekkers: Salmonella, Campylobacter en E. Coli O 157. Via een enquête worden er van elk bezocht bedrijf bedrijfsgegevens vastgelegd.

Kader van verzamelen en doel

Het is een EU-verplichting inzicht te geven in het voorkomen van zoönosen in eigen land. Het RIVM voert dit onderzoek uit in opdracht van Inspectie Waren en Veterinaire Zaken.

De data worden gebruikt voor de jaarlijkse rapportage van het Nationaal Plan Zoönosen.

De doelen van dit plan zijn:

Inzicht krijgen in het voorkomen van zoönosen en in risico-factoren voor besmetting van landbouwhuisdieren met de specifieke zoönosenverwekkers,

Het middels typering vaststellen van epidemiologische associaties tussen het voorkomen van pathogenen bij landbouwhuisdieren en het optreden van infecties bij de mens,

Het meten van het effect van de in de pluimveesector genomen maatregelen om Salmonella en Campylobacter besmetting terug te dringen,

Het peilen van antibiotica-resistentie van bacteriële pathogenen in relatie tot resistentiepeiling bij humane isolaten.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

De steekproef is voldoende groot en aselekt om inzicht te krijgen in zoönosen in Nederland en in de risicofactoren op bedrijfsniveau. De monsternamen worden uitgevoerd door de Inspectiedienst en loopt zo uniform mogelijk.

Indien gewenst kunnen gegevens teruggekoppeld worden naar de veehouder. Inspectie W & V reikt de gegevens anoniem aan het RIVM aan. De resultaten worden per diercategorie bekend gemaakt, dit alles waarborgt de privacy van de individuele veehouder.

Eventuele knelpunten

De kalversector is door haar omvangrijke export zeer gevoelig voor uitspraken op het gebied van zoönosen. Het onderzoek in deze sector vereist meer tijd door een iets afwijkend programma die nauwere samenwerking vereist.

Meedoen is op vrijwillige basis, wanneer veel veehouders weigeren kan dit invloed hebben op de aseletheit van de steekproef. Tot op heden is dit bijna nooit voorgekomen.

Ontwikkelingen in de tijd

Het programma loopt vanaf april 1997. De gegevens zullen in de toekomst minder intensief worden verzameld. Opnemen van enquêtes stopt wanneer het aantal van ± 700 bereikt is. Dit moet voldoende zijn voor het vaststellen van risicofactoren. Per zoönose zal worden bekeken met welke frequentie door zal worden gegaan met meten. In toekomst zal lab-werk overgaan naar Inspectie Waren en Veterinaire Zaken.

Doublures

Bij plan van aanpak bij pluimvee (PVE) worden vergelijkbare mestmonsters geanalyseerd op dezelfde zoönosen.

2.7 Informatie kringlaboratoria

Beherende instantie

De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Het vastleggen van lab-uitslagen van het bacteriologisch onderzoek dat verricht wordt in het kader van de vleeskeuringswet. Maandelijks worden door de hoofden kringlaboratoria de activiteiten van de kringlaboratoria verzameld uit databases. Door afdeling Keuringen worden de activiteiten gesommeerd en verstuurd naar de directeur Kring Zuidwest (is verantwoordelijk voor de kringlaboratoria).

Kader van verzamelen en doel

Het is een EU-verplichting. De data worden gebruikt voor de jaarlijkse rapportage van het Nationaal Plan Zoönosen (Richtlijn 92/117/EG). Hiernaast worden de gegevens nog gebruikt ter informatie van de directie, berekenen van taaktijden en voor het jaarverslag van de RVV.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Doordat de registratie van de bevindingen over vele schijven loopt, bestaat de kans dat er fouten insluipen. Hierdoor bestaat de kans dat de uiteindelijke gegevens weinig betrouwbaar zijn.

Ontwikkelingen in de tijd

In verband met de reorganisatie valt hier nog weinig over te zeggen, de RVV registreert en doet verder weinig tot niks met de gegevens.

Doublures

Ja, er is een Verzamel Onderzoek Slachtdieren (VOS), Dagstaat Onderzoek Slachtdieren (DOS) en Individueel Onderzoek Slachtingen Systeem (IOS) systeem en het systeem van de kringlaboratoria.

2.8 Verzamelstaat onderzoek slachtdieren

Beherende instantie

De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) verzamelt, beheert en analyseert (in sommige gevallen en naar aanleiding van vragen) de gegevens.

Gegevens

Keuringen van dieren en karkassen worden geregistreerd. Ten aanzien van de keuring van karkassen wordt het ingestelde vervolgonderzoek, de resultaten van het vervolgonderzoek, de keuringsuitslag en reden van afkeuring van geheel afgekeurde karkassen geregistreerd. De reden van gedeeltelijke afkeuring wordt niet individueel per dier vermeld, maar vaak per meerdere dieren te samen het aantal kilo afgekeurde delen. De keuringsteams op de (keurings)locatie leggen de informatie vast op VOS-formulieren. De gegevens van de VOS-formulieren worden op de locatie verwerkt in de DOS- formulieren. Op de kringkantoren worden de gegevens van het DOS-formulier verwerkt in het geautomatiseerde IOS-systeem. Bij de kringkantoren en op RVV-Centraal is het mogelijk om op aanvraag overzichten te produceren.

Kader van verzamelen en doel

De gegevens worden in eerste instantie verzameld voor intern gebruik bij de RVV en slachterijen. Daarnaast worden de gegevens gebruikt voor het Jaarverslag van de RVV, de jaarlijkse EU-Rapportage van het Nationaal Plan Zoönosen en andere rapportages of questionnaires.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

De betrouwbaarheid van de dierziektegegevens is laag. Er is geen on-line geautomatiseerde registratie op het keuringsbordes van het voorkomen van afwijkingen. Wel is er een dergelijk systeem op het keuringsbordes voor afwijkingen in het kader van IKB (long, lever en poten). In de pauzes vindt de registratie plaats, waardoor het kan voorkomen dat er wat vergeten wordt of het aantal afwijkingen niet correct wordt opgegeven. Bij het overnemen van de gegevens van de VOS formulieren naar de DOS formulieren en vervolgens naar het IOS kunnen ook vergissingen optreden.

Eventuele knelpunten

Er wordt nog geen draagkracht gecreëerd om de huidige registratie te optimaliseren, daar bekend is dat het systeem op de helling gaat.

Ontwikkelingen in de tijd

Doublures

Ja, de gegevens worden via het VOS, DOS en IOS systeem geregistreerd en daarnaast in het systeem van de kringlaboratoria.

2.9 Inspect-Ins

Beherende instantie

De Inspectie Waren en Veterinaire Zaken verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Registratie van meldingen (eventueel na inspectiebezoeken) door Inspectie W&V van onder andere zoönosen, waarbij de contacten van patiënten, (met een definitieve diagnose) met dieren worden gecontroleerd, bijv. traceringsonderzoek bij psittacose (papegaaienziekte). Ook inspecties bij tuberculose- of brucellose-gevallen bij dieren worden in dit systeem opgenomen.

Kader van verzamelen en doel

Registreren van inspectiebezoeken en gegevens, verzameld bij deze bezoeken ten behoeve van rapportage en tijdverantwoording.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Het is een zeer matig vroeg-waarschuwings-systeem dat niet uitgaat van een aselechte steekproef uit de populatie, maar dat gebruik maakt van klinische uitbraken (patiënten materiaal). Teller informatie is selectief en daardoor onbetrouwbaar, inzicht in noemer informatie ontbreekt geheel. Het is daarom niet in staat om betrouwbare schattingen te geven van de mate van voorkomen van de ziekte in de populatie, dan wel het aangeven van een betrouwbare trend in de tijd. Er wordt onvoldoende onderscheid gemaakt tussen particulier en bedrijfsmatig gehouden dieren.

Ontwikkelingen in de tijd

Doublures

2.10 Slachthuiscontrole tuberculose

Beherende instantie

De Rijksdienst voor Vee en Vlees (RVV) verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Alle slachtdieren worden gecontroleerd op verschijnselen van aangifteplichtige dierziekten. Zowel voor de bestrijding van tuberculose bij het rund als voor de volksgezondheid is de slachthuis - keuring van groot belang. Zodra de diagnose bevestigd wordt door laboratorium onderzoek of de diagnose als sterk verdacht wordt verklaard, worden met behulp van het levensnummer de verblijfplaatsen van het betreffende rund opgespoord. Op die verblijfplaatsen wordt vervolgens d.m.v. tuberculinatie bekeken of de infectie aanwezig is. Positieve dieren worden geruimd.

Volgens een vast schema vindt heronderzoek plaats. Een bedrijf krijgt de status van observatiebedrijf als alle runderen 2x negatief op de tuberculine test hebben gereageerd. Na 3x negatief reageren wordt het bedrijf vrijgegeven.

M.b.v. voorwaartse tracersing wordt nagegaan of verdere besmetting heeft plaatsgevonden. Wordt bij een bedrijf open tuberculose geconstateerd, dan worden de omringende bedrijven ook onderzocht (buurtonderzoek).

Varkens met tuberculeuze afwijkingen worden voor een deel ongeschikt verklaard voor menselijke consumptie. Er vindt geen verder onderzoek plaats en evenmin registratie, aangezien er geen aangifteplicht is.

Dier- en bedrijfsgegevens worden via het I&R systeem verkregen. De laboratoriumgegevens worden door het ID-LELYSTAD verstrekt.

Kader van verzamelen en doel

Het doel is vrijwaring t.a.v. de export, bewaken officiële vrij-status verkregen in 1995 en het voorkomen van tuberculose besmetting bij de mens.

Wettelijke aangifteplicht, en EU-verplichting (Richtlijn 64/433/EG en 91/497/EG) voor melden en rapporteren van verdachte of besmette dieren.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

In verband met de grote slachtsnelheid is er weinig tijd voor een uitgebreid post-mortem onderzoek en kunnen kleine tuberkels over het hoofd worden gezien.

Door goede scholing en nascholing wordt het keuringspersoneel alert gehouden.

Eventuele knelpunten

Te weinig keuringsdierenartsen / keurmeesters.

Ontwikkelingen in de tijd

Misschien wordt er met behulp van een risicoanalyse een additioneel surveillancesysteem op poten gezet. Bedrijven met veel dierbewegingen worden dan extra in de gatengehouden.

Doublures

Geen.

2.11 Salmonella spp. monitoring

Beherende instantie

De gegevens worden verzameld in het kader van een project waarin de GD, VVDO (Faculteit Diergeneeskunde/RUU), PVE en Projectgroep Diergezondheid in Beweging (DIB) participeren.

Gegevens

Gebruik makend van de RBD-bloedmonsters, worden d.m.v. een aselechte steekproef (proportioneel naar bedrijfsgrootte) betrouwbare, en precieze prevalentieschattingen gegeven van de besmetting van Salmonella in de zeugen- en vleesvarkenspopulatie op nationaal niveau. Besmetting met specifieke Salmonella serotypen wordt aangegeven door detectie van antilichamen in serum m.b.v. van een ELISA.

Kader van verzamelen en doel

De doelstelling is een betrouwbare en precieze schatting te krijgen van de Salmonella-besmetting van de zeugen- en vleesvarkenspopulatie in Nederland. Met als uiteindelijk doel een Salmonella-arme varkensproductie in Nederland. Het gedeelte GD/VVDO en PVE is een onderdeel van een EU project (SALINPORC). DIB is co-financierder.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Alle bedrijven waar 5 of meer varkens van 30 kg of zwaarder aanwezig zijn, zijn verplicht iedere 4 maanden, 5-12 bloedmonsters (afhankelijk van de bedrijfsgrootte) van aselekt gekozen varkens af te nemen. Door dit bloed te onderzoeken op antilichamen tegen Salmonella wordt een representatief beeld gekregen van de Salmonella-besmetting van de zeugen- en vleesvarkenspopulatie in Nederland.

Eventuele knelpunten

Het project is van tijdelijke duur.

Ontwikkelingen in de tijd

n.v.t.

Doublures

Maakt gebruik van gegevens verzameld bij Regeling Bedrijfscontrole Dierziekten (RBD).

2.12 Trichinella spiralis slachtlijn surveillance

Beherende instantie

De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Met uitzondering van varkens die geslacht worden bij zelfslachtende slagers wordt van alle varkens karkassen een monster genomen uit het middenrif. Met behulp van de digestiemethode

worden gepoolde monsters van maximaal honderd varkens onderzocht op de aanwezigheid van *T. spiralis*. Indien er in een poolmonster *T. spiralis* wordt aangetoond, wordt een heronderzoek verricht op de varkens, die in dit poolmonster (kunnen) zitten. Positieve varkens worden afgekeurd. Tevens wordt via de administratie van het slachthuis het bedrijf van herkomst getraceerd en worden op dit bedrijven nogmaals monsters verzameld. Maandelijks worden door de hoofden kringlaboratoria de activiteiten van de kringlaboratoria verzameld uit databases. Door de afdeling Keuring worden de activiteiten gesommeerd en verstuurd naar de directeur van Kring Zuidwest (is verantwoordelijk voor de kringlaboratoria).

Kader van verzamelen en doel

Het doel is het voorkomen/vermijden van klinische Trichinellose bij de consument en het voldoen aan internationale verplichtingen voor de intracommunautaire handel en handel met derde landen in vers varkensvlees. Verzameld wordt er in het kader van de meldingsplicht, jaarlijkse EU Rapportage Zoönosen, ter informatie voor de directie RVV, om taaktijden te berekenen en ten bate van het RVV-jaarverslag.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Daar de uitslagen van het onderzoek vrijwel altijd negatief zijn en de aandoening aangifteplichtig is en aan de EU- Commissie moet worden gemeld, zijn de gegevens betrouwbaar.

Eventuele knelpunten

De digestiemethode is een relatief duur en bewerkelijk systeem. Een betere methode is nog niet gevonden. Bij een positieve bevinding in 1995, bleek dat niet meer te herleiden was welke varkens tot het poolmonster behoorden. Daarom zijn alle varkens van die slachtdag onderzocht en, na negatief resultaat, ingevroren. Bij heronderzoek zijn geen positieven gevonden.

Ontwikkelingen in de tijd

In 1996 is het RIVM gestart met een onderzoek naar het voorkomen van *Trichinella* spp. bij vossen. Dit naar aanleiding van het voorstel van de werkgroep *Trichinella* van het permanent veterinaire comité in 1992. Het voorstel is om in landen die voldoen aan bepaalde voorwaarden ten aanzien van de afwezigheid van het voorkomen van *Trichinella* bij mens en dier een alternatieve onderzoeksmethode te hanteren. Dit onderzoek is gebaseerd op het aantonen van *T. Spiralis* bij in het wild levende dieren.

Doublures

Geen.

2.13 Brucella suis

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Bewaking van de Nederlandse varkensstapel vindt plaats in het kader van de export van fokberen en sperma en via klinisch-, pathologisch- en diagnostisch laboratorium onderzoek bij fertiliteitstoornissen. Het lab onderzoek gebeurt bij de GD. Positieve monsters worden ter bevestiging doorgestuurd naar het ID-LELYSTAD.

Het ID-LELYSTAD meldt positieve uitslagen aan de VD, de RVV en de betreffende GD. Ten aanzien van de import van fokvarkens dienen deze dieren met een negatief resultaat onderzocht te zijn in het land van herkomst.

Kader van verzamelen en doel

Het doel is bewaking van de Nederlandse varkensstapel. Controle vindt plaats bij de export van fokberen en sperma en bij de import van fokvarkens. Voor wetgeving zie *Brucella abortus*. De data worden gebruikt voor de jaarlijkse rapportage van het Nationaal Plan Zoönosen.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Gezien het feit dat *B. suis* in Nederland niet voorkomt, zijn de getroffen maatregelen ruim voldoende.

Eventuele knelpunten

N.v.t.

Ontwikkelingen in de tijd

Geen.

Doublures

Geen.

2.14 Brucella abortus

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Van alle melkleverende bedrijven worden in het kader van georganiseerde bestrijding/bewaking verplicht minimaal negen maal per jaar tankmelkmonsters onderzocht op de aanwezigheid van antistoffen tegen Brucella abortus Bang. Bovendien vindt bloedonderzoek plaats van alle verwerpers.

Kader van verzamelen en doel

Bewaking Brucellose-vrij-status en signalering Brucellose.

De data worden gebruikt voor de jaarlijkse rapportage van het Nationaal Plan Zoönosen, dat lidstaten verplicht zijn op te stellen (Richtlijn 92/117/EEG verplicht).

Wetten waarin aan deze richtlijn is vormgegeven zijn; WBI = Wet Bestrijding Infectieziekten en opsporing ziekteoorzaken (humaan), GWWD = Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren, Vleeskeuringswet en de Deconstructiewet.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

De bestrijding/bewaking van Brucellose abortus Bang is strak gereguleerd, en het systeem geeft een voldoende betrouwbaar beeld van de Brucellose-status van Nederland.

Eventuele knelpunten

Aandacht is nodig voor de koppeling van bedrijfsgegevens (vooral van positieve dieren) tussen verschillende relevante datasystemen (lab., sector, I&R, etc.), hetgeen de snelheid van handelen kan vergroten.

Ontwikkelingen in de tijd

Sinds kort heeft Nederland officieel de Brucellose (abortus Bang) -vrij status.

In de toekomst wordt de RVV verantwoordelijk voor dit systeem.

Doublures

Geen.

2.15 Brucella abortus niet melkleverende bedrijven

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Nederland is nu officieel Brucellose vrij, geen gebruik van winterbloed voor Brucellose maar voor Leptospirose.

Kader van verzamelen en doel

Het doel is bewaking van de Brucellose-vrije status en signalering Brucellose bij dieren die niet participeren in het monitoringsysteem dat gebruik maakt van melkmonsters.

Voor wetgeving zie Brucella abortus. Jaarlijkse wordt gerapporteerd in het Nationaal Plan Zoönosen.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Onderzoek van alle dieren in deze categorieën is duur en bewerkelijk. Het lijkt nuttig na te gaan in hoeverre met een steekproef kan worden volstaan, gezien het feit dat Nederland officieel vrij van het agens is. Daarbij dient zich de vraag aan in hoeverre dat internationaal gezien acceptabel is.

Ontwikkelingen in de tijd

Voorheen werden van alle vrouwelijke runderen, ouder dan 1 jaar, op de niet melk-leverende bedrijven, en van alle mannelijke dieren bestemd voor de fokkerij, in het kader van georganiseerde bestrijding/bewaking verplicht één maal per jaar bloedmonsters genomen en individueel onderzocht op antistoffen tegen *Brucella abortus* Bang. Nu Nederland het officieel vrij status heeft is een dergelijke strenge controle niet meer nodig. De winterbloedcampagne in 1999/2000 zal zich nu voortaan gaan richten op leptospirose.

In de toekomst wordt de RVV verantwoordelijk voor dit systeem.

Doublures

Geen.

2.16 Leptospira Hardjo

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Van alle melkleverende bedrijven worden verplicht drie maal per jaar tankmelkmonsters onderzocht op Leptospirose. Deelnemende niet-melkleverende bedrijven zijn vanaf winter 1999 verplicht, in plaats van het Brucellose (dergelijke strenge controle is niet meer nodig nu Nederland een Brucellose vrij-status heeft) onderzoek, één maal per jaar individueel bloedonderzoek te laten uitvoeren van alle tot het rundveebeslag behorende vrouwelijke runderen en natuurlijk dekkende stieren ouder dan twaalf maanden.

Kader van verzamelen en doel

Het is een verplicht programma (sinds september '99) dat uitgevoerd wordt door de GD en vastgelegd is als PVE verordening. Bestrijding van *L. hardjo*, en bewaking en certificering van de *L. hardjo*-vrije status.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten.

Ontwikkelingen in de tijd

De vrijwillige leptospirosebestrijding is tot nu toe succesvol verlopen: meer dan 95% van de melkveebedrijven en 25% van de niet-melkleverende bedrijven is deelnemer aan het programma en vrij van deze ziekte. Op advies van de rundveesector, vertegenwoordigd in de commissie DKR, worden nu ook de overige bedrijven verplicht hun leptospirose-status te onderzoeken. De nog positieve bedrijven krijgen een behandelingsadvies. Zuivere witvlees-, rosévlees- en roodvleesbedrijven worden vrijgesteld van het onderzoek. De deelnemers aan het programma werden al jaarlijks onderzocht, hetzij via tank-melkonderzoek, hetzij via een individueel bloedonderzoek van alle vrouwelijke runderen ouder dan één jaar en van fok-stieren. Deze winter worden alle rundveebedrijven onderzocht, hetgeen betekent dat de winterbloedcampagne in 1999/2000 onverkort door zal gaan, echter niet voor Brucellose (Nederland nu officieel een Brucellose-vrij status), maar voor Leptospirose.

Doublures

Geen.

2.17 Brucella melitensis monitoringssysteem

Beherende instantie

De Gezondheidsdienst voor Dieren verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Dit onderzoek lift mee met zwoegerziekte. Bloedmonsters die in het kader van bestaande programma's worden opgestuurd naar het laboratorium van de GD worden ook onderzocht op *Brucella melitensis* (maximaal 11 monsters per bedrijf met op dit moment een maximum van 16.500 bloedmonsters per jaar; de eerste twee jaar bedroeg dit aantal ongeveer 26.000 per jaar; overgang naar lichter regime was mogelijk omdat Nederland nooit *Brucella melitensis* heeft gehad en dit twee jaar ten genoegen van Brussel heeft kunnen bevestigen). Tevens worden schapen die verwerpen onderzocht en vindt traceringsonderzoek plaats.

Kader van verzamelen en doel

Nederland heeft een officieel vrije status van *Brucella melitensis* voor kleine herkauwers. Voor wetgeving zie *Brucella abortus*. Om deze officieel vrij-status te behouden wordt jaarlijks een screeningsprogramma uitgevoerd. Jaarlijkse wordt gerapporteerd in het Nationaal Plan Zoönosen.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Voor een marginale sector als de schapensector is het systeem relatief duur (hoewel goedkoopste alternatief). Omstanders neigen soms naar een kritische houding omdat bloedmonsters niet aselekt zijn genomen over Nederlandse bedrijven; de structuur van de Nederlandse schapenhouderij is echter zodanig dat slachtlamproductiebedrijven bijna geen dierbewegingen kennen; op fokbedrijven komen veel meer dierbewegingen voor, uit die populatie zijn verreweg de meeste bloedmonsters afkomstig.

Ontwikkelingen in de tijd

RVV bewaakt de grens gegevens komen in LIMS terecht.

Doublures

Geen.

2.18 Trichinella spiralis slachtlijn surveillance bij paarden

Beherende instantie

De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Door middel van de digestiemethode (dezelfde als bij *Trichinella spiralis* slachtlijn surveillance bij varkens) worden stukjes spierweefsel uit het middenrif van paarden onderzocht in een poolmonster van max. 10 dieren op de aanwezigheid van de worm *Trichinella spiralis*. Indien een dier positief wordt bevonden, zal het worden afgekeurd en zal nader onderzoek op het bedrijf van herkomst plaatsvinden. Gezien het relatief geringe aantal paarden dat in Nederland wordt geslacht, is de betekenis van eventuele besmetting voor de volksgezondheid in zijn algemeenheid niet groot. Voor de varkenssector kan een positieve bevinding echter van grote betekenis zijn, gezien de internationale verplichtingen ten aanzien van *T. spiralis* waar met name deze sector mee te maken heeft.

Kader van verzamelen en doel

Het doel is bescherming van de consument en beperking van risico's voor andere diersectoren, met name de varkenshouderij. Verzameld wordt er in het kader van de meldingsplicht, jaarlijkse EU-rapportage Zoönosen.

De Nederlandse varkens- en paardenpopulatie zijn *Trichinella*-vrij. De Europese Commissie heeft geen erkenning gegeven. Er bestaat discussie over de bewaking van de ziekte-vrij status (i.v.m. het voorkomen van *Trichinella* onder de Nederlandse vossenpopulatie) .

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Punt van aandacht is de relatie tussen het onderzoek naar *Tr. spiralis* bij slachtpaarden en dat bij slachtvarkens. Herkomstidentificatie van de dieren kan daarbij ook een knelpunt zijn.

Ontwikkelingen in de tijd

N.v.t.

Doublures

Geen.

2.20 Plan van aanpak Salmonella en Campylobacter in de pluimveesector

Beherende instantie

De Productschappen voor Vee, Vlees en Eieren verzamelen, beheren en analyseren de gegevens in samenwerking met vertegenwoordigers van alle schakels in de pluimveesector.

Gegevens

Binnen de hele vleeskuikenketen wordt gemonitord op Salmonella en Campylobacter bij binnenkomst en bij uitgaan van een koppel dieren. Bij de grootouderdierbedrijven en broederij wordt ook nog getypeerd op de hoofdgroepen S.e en S.t.

Uitslagen van monitoring vergezellen een koppel vleeskuikens vanaf broederij tot aan slachterij. Uitslagen van ingangscntroles moeten teruggekoppeld worden aan voorgaande schakel. Alle informatie gaat naar het PVE voor centrale verwerking en analyse.

Overzicht monitoring

schakel	ingang	uitgang
opfok-GPS	inlegvellen (10 per vrachtwagen en per aanhanger, analyse GD) 4 weken cloaca-onderzoek (2x30 cloacas door de GD)	16 weken mestonderzoek (6x25 mest door GD)
GPS-bedrijven	20 weken mestonderzoek (6x25 mest door de GD)	vanaf 24 weken om de 4 weken mestonderzoek (6x25 mest door de GD)
fokbroederij	donsonderzoek (iedere uitkomst)	donsonderzoek (iedere uitkomst)
opfokvermeerdering	inlegvellen (10 per vrachtwagen en per aanhanger, analyse de GD) 4 weken cloaca-onderzoek (2x30 cloaca door de GD)	16 weken mestonderzoek (6x25 mest door de GD)
vermeerdering	22 weken bloedonderzoek (1% van de dieren met een minimum van 30 en een maximum van 60 bloedmonsters per stal door de GD)	om de 9 weken bloedonderzoek (1% van de dieren met een minimum van 30 en een maximum van 60 bloedmonsters per stal door de GD)
broederij	donsonderzoek (iedere uitkomst)	donsonderzoek (iedere uitkomst)
vleeskuikenbedrijf	inlegvellen (10 per vrachtwagen en 10 per aanhanger)	mestmonsters (2x15 monsters of 2 paar overschoentjes per stal voor Salmonella, een mengmonster blindedarmmest voor Campylobacter)
slachterij	blindedarmmonsters (2x15 monsters, iedere stal)	1 dag per week nekvellen (2x15 monsters per koppel per panklaarlijn)

Het is een 2,5 jaar durend project met eventuele vervolgmaatregelen (verhitten eindproduct / decontaminatie) om de laatste besmettingen zodanig te behandelen dat deze de volksgezondheid niet kunnen schaden. Halfjaarlijkse evaluaties, waarna maatregelen indien nodig aangescherpt worden. Per kwartaal vindt er rapportage plaats aan de ministeries LNV en VWS.

Naast monitoring van de productieketen worden door het ministerie van VWS de infecties met Campylobacter en Salmonella gevolgd bij de mens.

Kader van verzamelen en doel

Het doel is het terugdringen van besmettingen van vlees (in slachterij / uitsnijderij) tot minder dan 10% van de koppels met Salmonella en tot minder dan 15% van de koppels met Campylobacter.

Het project is een initiatief van het bedrijfsleven. De PVE voeren dit project uit in samenwerking met alle schakels in de pluimveesector.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Donsmonsters worden door de broederij zelf verzameld, de vraag is of dit aselekt genoeg gebeurt.

Eventuele knelpunten

Er is nog een zeer hoge besmetting met Campylobacter, in de eerste fase is het weinig zinvol om de status per koppel weer te geven. Pas wanneer er reductie van besmetting bereikt is wordt deze status weergegeven.

Bij de bestrijding van Salmonella is antibiotica één van de aanvullende instrumenten om de besmetting verder terug te dringen. Om het gebruik van antibiotica terug te dringen dient gebruik alleen plaats te vinden volgens een vaststaand protocol. Dit protocol kan worden opgenomen in de ontwikkeling zijnde GVP voor dierenartsen.

Ontwikkelingen in de tijd

Het gebruik van antibiotica kan via registratie voor de levende keuring worden gemonitord. Een bewakingsprogramma van de overheid zou de vorming van resistentie moeten volgen. De PVE hebben hiervoor reeds projectvoorstellen ontvangen.

Besmettingsrisico's van mest zouden deel uit moeten maken van milieuwetgeving op het gebied van mest. Introductie van besmetting via veevoer moet worden gereduceerd door aanscherping van GMP codes in de mengvoederindustrie.

Doublures

Bij surveillance zoönosenverwekkers worden vergelijkbare mestmonsters geanalyseerd op Salmonella en Campylobacter.

2.20 Plan van aanpak preventie en bestrijding Salmonella in de eiersector

Beherende instantie

De Productschappen voor Vee, Vlees en Eieren verzamelen, beheren en analyseren de gegevens in samenwerking met de Nederlandse Organisatie van Pluimveehouders (NOP) en de Algemene Nederlandse Vereniging van Eierhandelaren (ANEVEI).

Gegevens

Overzicht monitoring

schakel	ingang	uitgang
opfok-GPS	inlegvellen 4 weken cloaca-onderzoek (2x30 cloaca door de GD)	16 weken mestonderzoek (6x25 mest door de GD)
GPS-bedrijven	20 weken mestonderzoek (6x25 mest door de GD)	vanaf 24 weken om de 4 weken mestonderzoek (6x25 mest door de GD)
fokbroederij	donsonderzoek (iedere kast, iedere uitkomst)	donsonderzoek (iedere kast, iedere uitkomst)
opfokvermeerdering	inlegvellen 4 weken cloaca-onderzoek (2x30 cloaca door de GD)	16 weken mestonderzoek (6x25 mest door de GD)
vermeerdering	22 weken bloedonderzoek (60 bloedmonsters per stal door de GD)	-om de 9 weken bloedonderzoek (60 bloedmonsters per stal door de GD) -donsonderzoek door de broederij (iedere uitkomst)
broederij	donsonderzoek (iedere stal van iedere vermeerderaar 1x per 2 weken)	donsonderzoek (iedere stal van iedere vermeerderaar 1x per 2 weken)
opfoklegghennen		max. 14 dagen voor aflevering bloedmonsters (1/2 % van de stal met een min. van 24 en max. van 60 per stal)
legghennen		max. 6 weken voor ruimen bloedmonsters (1/2 % van de stal met een min. van 24 en max. van 60 per stal)

Kader van verzamelen en doel

Doel is een reductie van het aantal Salmonella *enteritidis* en Salmonella *typhimurium* besmette eieren te krijgen. Omdat dit moeilijk meetbaar is, wordt als resultaatverplichting voorgesteld het aantal S.e en S.t besmette koppels in de legeisector 3 jaar na de start van het plan van aanpak terug te dringen tot < 5%. De maatregelen die in het plan van aanpak staan beschreven worden verplicht gesteld middels de verordening "Hygiënevoorschriften pluimveehouderij 1997" en de daarbij behorende besluiten:

Besluit protocollen 1997.

Hygiënebesluit fokbedrijven 1997.

Hygiënebesluit vermeerderingsbedrijven 1997.

Hygiënebesluit kuikenbroederijen 1997.

Hygiënebesluit opfokleghennenbedrijven 1997.

Hygiënebesluit leghennenbedrijven 1997.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

De voortgang van de aanpak zal worden gevolgd door halfjaarlijkse evaluaties, waarbij een dalende lijn duidelijk zichtbaar moet worden. Wanneer de daling van het aantal besmettingen achterwege blijft, zullen de maatregelen moeten worden geëvalueerd en aangescherpt.

Naast monitoring in de productieketen zullen ook de Salmonella-infecties bij de mens worden gevolgd. De daling van het percentage besmettingen bij het product zullen zich vertalen in een daling van deze infecties.

Eventuele knelpunten

Momenteel wordt bij de besmetting van een opfokleghennenkoppel met S.e / S.t gebruik gemaakt van antibiotica. Het gebruik van antibiotica moet echter kritisch worden gezien vanwege het risico van resistentie van bacteriën tegen antibiotica die ook in de humane geneeskunde wordt toegepast.

Ontwikkelingen in de tijd

Voorgesteld wordt om de monitoring in de fok- en vermeerderingsfase uit te breiden naar alle Salmonella's om te voorkomen dat wanneer S.e en S.t bestreden is, direct nieuwe problemen opduiken. Na 3 jaar zal gesproken worden over evt. vervolgmaatregelen om ook de laatste besmettingen zodanig te behandelen.

Doublures

Bij surveillance zoönosenverwekkers worden vergelijkbare mestmonsters geanalyseerd op Salmonella en Campylobacter.

Monitoringsprogramma kip en kipproducten

Beherende instantie

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) verzamelt, beheert en analyseert de gegevens in samenwerking met Inspectie Waren en Veterinaire Zaken.

Het programma is een onderdeel van Surveillance zoönosenverwekkers IWSV / RIVM en heeft betrekking op de niet-levende fase van het programma.

Gegevens

Monsternamen vindt plaats op een representatieve statistische verantwoorde wijze (product, verkooppunt en regio). Gekeken wordt naar de aanwezigheid van Salmonella en Campylobacter.

Kader van verzamelen en doel

Analyse van trends.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Geen.

Ontwikkelingen in de tijd

N.v.t.

Doublures
Geen.

3. Diergeneesmiddelen

3.1 IKB Kip / IKB Ei / IKB Kalkoen

Beherende instantie

PVE Zeist verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

IKB KIP : Salmonella en Campylobacteruitslagen worden verzameld op broederij, vleeskuikenhouderij en slachterij.

IKB Kalkoen: De broederij geeft de Salmonella-status door aan het vleeskalkoenenbedrijf. Het vleeskalkoenenbedrijf geeft deze uitgangstatus door aan het Productschap. Vanuit de IKB erkende slachterijen worden gegevens van Salmonella en Campylobacter bevindingen in de blinde darm en nekvellen teruggekoppeld aan het vleeskalkoen bedrijf. Voor kalkoen opfokmoederdieren zie IKB Kip.

IKB Ei: Van de jonge hennen dient 14 dagen voor afleveren aan het legbedrijf een bloedonderzoek naar Salmonella enteritidis (S.e) en Salmonella typhimurium (S.t) plaats te vinden de uitslag moet worden doorgegeven aan de leghennenhouder. De leghennenhouder dient maximaal 6 weken voor ruimen van het koppel een bloedonderzoek te laten uitvoeren naar S.e en S.t. Deze uitslag dient hij / zij door te geven aan het pakstation. Voor opfok- en moederdieren zie IKB Kip.

Kader van verzamelen en doel

Deelname aan IKB is voor de veehouder vrijwillig. In het kader van IKB is echter het verzamelen van allerhande gegevens een verplichting. Zo worden medicijngegevens (koppel / stal) op ante mortum formulieren vastgelegd. In overleg met de overheid zijn doelen opgesteld over de besmettingspercentages van Salmonella en Campylobacter. Het weergeven van een trend van besmetting van Salmonella en Campylobacter. Worden opgestelde doelen gehaald?

Terugkoppeling vindt plaats aan de IKB- deelnemer.

Alle IKB-pakstations, IKB-slachterijen, IKB-broederijen en integraties krijgen maandelijks een IKB-deelnemersregister. De informatie die hieruit gehaald wordt, is of leveranciers nog steeds een IKB-erkenning hebben en of er nieuwe IKB-deelnemers bijgekomen zijn.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Bij het regelmatig niet naleven van de verplichtingen kan de IKB-erkenning van een bedrijf worden ingetrokken. Door meerbetaling van slachterijen en integraties aan IKB-bedrijven wordt er een draagvlak gecreëerd. Op 12 juni 1999 is er een convenant met Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) afgesloten. De supermarkten verenigd in CBL zeggen hierin toe vanaf volgend jaar alleen nog IKB-eieren te verkopen. Hierdoor wordt een toename van IKB-deelnemende pluimveehouders verwacht (60-70%).

Eventuele knelpunten

Het I&R Kip systeem is onbetrouwbaar.

Deelname aan IKB-programma's is vrijwillig. 30% van de eiproductie valt onder IKB-Ei. De meest vooruitstrevende bedrijven (selecte steekproef uit populatie) nemen deel, dit geeft een onbetrouwbaar beeld van de besmetting in heel Nederland.

Ontwikkelingen in de tijd

I&R KIP wordt aan IKB programma's gekoppeld (streefdatum oktober 1999). I&R Kip wordt in nauw overleg met de GD en de RVV zodanig opgezet, dat het onder andere implementeerbaar is voor COS (GD). Dit nieuwe I&R moet oktober 1999 klaar zijn.

Naast de IKB-programma's worden er dierziekte-monitoringsgegevens meegenomen met het I&R systeem. Het gaat dan om de Salmonella status van legpluimvee en bewaking van S.e, S.t, Mg-status van fok- en vermeerderingsdieren.

3.2 IKB-regeling varkens

Beherende instantie

Het PVE Rijswijk verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

De gegevens die verzameld worden zijn: ketenbeheerder, deelnemers, handboeken van deelnemers en toetsingsrapporten van ketens. De toetsingsrapporten zijn afkomstig van toetsende instanties en de rest van de gegevens is afkomstig van de ketenbeheerder. De gegevens zijn beschikbaar voor ketenbeheerder en op eigen initiatief aan derden, erkende deelnemer, handboek is beschikbaar voor regelinghouder en toetser en het rapport voor regelinghouder.

Aan de hand van een checklist wordt er getoetst. Deze lijst heeft betrekking op de minimumeisen van het Landbouwschap, de voeding en gezondheidszorg van de varkens en de administratieve organisatie van de PVV/IKB regeling (overeenkomsten, garanties). De transporteurs en slachterijen worden getoetst op dierwelzijn en hygiëne. De slachterijen en uitsnijderijen worden getoetst op het beheer van de regeling inclusief de hygiëncode.

Kader van verzamelen en doel

Deelname aan IKB is voor varkenshouders vrijwillig. In het kader van de IKB-regeling varkens worden verplicht gegevens verzameld. Het doel van dit systeem is de conformiteit van de regeling te toetsen en te beoordelen. Het geven van extra kwaliteitsgaranties aan consumenten van varkensvlees. De garanties hebben betrekking op de gezondheid, hygiëne, veiligheid, dierwelzijn en de afwezigheid van residuen van diergeneesmiddelen in het PVV / IKB varkensvlees.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Gegevens worden half jaarlijks getoetst en gecontroleerd door de dierenarts. Draagvlak wordt gecreëerd door het kunnen voeren van het PVE/IKB keurmerk. Afnemers eisen stellen (keurmerk) en er wordt een extra IKB-toeslag verkregen. Tevens extra gezondheid- en controleresultaten.

Eventuele knelpunten

Uniformiteit van de gegevens vastlegging. Verschillen in interne informatiesystemen, UBN-nummering bedrijven, locaties en contract partner. Het is een vrijwillig systeem, waaraan 55% van de varkensbedrijven deelneemt (dit omvat 75-80% van de vleesvarkens). Van de varkens-slachterijen is 90% aangesloten bij de IKB regeling. Een volledig beeld van de varkenssector wordt nog niet verkregen.

Ontwikkelingen in de tijd

Uitbreiding inhoud en controles en uitbreiding van de regelgeving.

Doublures

Ja, opgave aangevoerd voer op bedrijven (Minas vastlegging (in mineralen) is anders dan de IKB regeling (beschrijving kg en soort voer)), GVP code en GVP certificering, de Welzijnscode en Hygiëncode en de Certificering varkenstransport. de Welzijnscode en Hygiëncode en de Certificering varkenshandel. De GMP-code (slachterijen en uitsnijderijen) IKB regeling varkens en het Hygiëneplan (RVV).

3.3 FIDIN

Beherende instantie

Het FIDIN staat voor vereniging van Fabrikanten en Importeurs van Diergeneesmiddelen in Nederland. Zij beheren, registreren en analyseren de data.

Gegevens

Via de vet-index worden gegevens verzameld van 90% a 95% van de verkrijgbare producten. De gegevens uit deze index worden omgezet naar werkzame stof en naar doeldieren. Om de diergeneesmiddelen te categoriseren naar doeldier zal gebruik gemaakt worden van dierenarts -panels. In dat laatste schuilt een klein stukje onbetrouwbaarheid, hetzelfde medicijn kan immers voor verschillende doeldieren gebruikt worden.

Kader van verzamelen en doel

Tegenwicht geven aan het beleid van de regering.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Het systeem is nog in ontwikkeling, maar de verwachting is dat medio september een volledig overzicht geleverd wordt van het therapeutisch antibioticumgebruik in 1998 in Nederland.

Eventuele knelpunten

Bij de analyse van data moeten gegevens rond omrekeningsfactoren voor het percentage werkzame stof en het uitsplitsen naar doeldieren verder uitgewerkt worden.

Ontwikkelingen in de tijd

Het FIDIN denkt medio september een volledig overzicht te kunnen leveren van het therapeutisch antibioticumgebruik in 1998 in Nederland.

In de toekomst zou deze informatie geleverd kunnen worden aan het Ministerie van LNV, echter met de opmerking dat het FIDIN ook betrokken wil worden bij de interpretatie van de cijfers. De reden van samenwerking is gelegen in het feit dat het FIDIN ook baat heeft bij een duidelijk en helder beleid met betrekking tot diergeneesmiddelen.

Doublures

Geen.

3.4 Zeugenmanagementsysteem

Beherende instantie

De veehouder verzamelt, beheert en analyseert de gegevens, vaak in samenwerking met de dierenarts. Een aantal systemen kan gekoppeld worden aan het managementsysteem van de dierenarts.

Gegevens

Allerlei diergegevens worden verzameld, waaronder ook de registratie van diergeneesmiddelen.

Kader van verzamelen en doel

Het dagelijks ondersteunen van de veehouder en zijn adviseurs (bijv. dierenarts) bij de bedrijfsvoering. Het registreren van diergeneesmiddelen is opgenomen in de diergeneesmiddelenwet en later volgde een EU Richtlijn.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Er wordt voldoende geregistreerd om als ondersteuning te dienen.

Eventuele knelpunten

Ontwikkelingen in de tijd

Er blijven nieuwe modules en managementprogramma's bijkomen.

Doublures

Er bestaan veel soorten managementsystemen. Er is hier geen sprake van doublerende gegevensverzameling, daar dit op individueel niveau plaats vindt. Welk programma gebruikt wordt maakt dan niet uit.

3.5 Gezondheidsplanner

Beherende instantie

De gezondheidsplanner is ontwikkeld op initiatief van Projectgroep Diergezondheid in beweging. Het is een managementsysteem waarvan de data onder het beheer van de ondernemer vallen.

Gegevens

De gezondheidsplanner brengt de gezondheidsinformatie binnen een bedrijf samen en benut deze informatie voor het gezondheidsmanagement. Deze informatie bestaat ondermeer uit slachtlijninformatie, MIS/TEA gegevens, IKB-uitslagen, sectieuitslagen etc. De belangrijkste informatie die de planner in het kader van diergeneesmiddelen kan opleveren bestaat uit informatie uit de dierenartsrekening. Het voordeel van het gebruik van de planner is dat op diersoortniveau inzage in het medicijngebruik mogelijk is.

Kader van verzamelen en doel

Het bijeenbrengen van gezondheidsinformatie ten dienste van het bedrijfsmanagement.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Het merendeel van de varkenshouders en begeleiders is van mening dat gebruik van de Gezondheidsplanner het inzicht in de gezondheidssituatie en status heeft verhoogd.

Eventuele knelpunten

Het systeem kan gebruiksvriendelijker.

Ontwikkelingen in de tijd

De papieren versie van de planner is voor iedereen beschikbaar, Begin 2000 is de diergezondheidsregistratiemodule klaar voor gebruik.

Doublures

Geen.

3.6 RAMSYS

Beherende instantie

Het RAMSYS pakket is een Rundvee Administratie en Management SYStem voor melkvee. De veehouder verzamelt, beheert en analyseert de gegevens evt. in samenwerking met de dierenarts.

Gegevens

Het RAMSYS biedt een geïntegreerd bedrijfsbegeleidingspakket voor zowel de veehouder als de begeleidende dierenarts en ook voor wetenschappelijke en praktijkgerichte analyses. Momenteel wordt het RAMSYS pakket verder ontwikkeld in samenwerking met de vakgroep Bedrijfsdiergeneeskunde en Voortplanting van de FD. In het RAMSYS pakket is een volledige IKB-registratie van alle medicinale behandelingen mogelijk. Tevens is er een lijst in opgenomen met medicijnen, hun bijwerkingen en wachttijden. Het pakket staat zowel bij de veehouder als de dierenarts en bevat uitgebreide statistische en epidemiologische mogelijkheden.

Kader van verzamelen en doel

Het RAMSYS pakket richt zich op drie gebruikersniveaus: veehouder, dierenarts en onderwijsinstituut/ coöperatie /veterinair traject ketenqualiteits-management. Het is een geïntegreerd bedrijfsbegeleidingspakket voor zowel de veehouder als de begeleidende dierenarts en ook voor wetenschappelijke en praktijkgerichte analyses.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Lijkt goed opgezet, moet in praktijk nog blijken of het ook goed functioneert.

Ontwikkelingen in de tijd

Momenteel wordt het RAMSYS pakket verder ontwikkeld in samenwerking met de vakgroep Bedrijfsdiergeneeskunde en Voortplanting van de FD. Omdat het systeem online gebruikt kan worden is het misschien in de toekomst mogelijk dat het medicijngebruik in een centrale databank aangemeld wordt.

Doublures

Geen.

3.7 DAISY

Beherende instantie

De dierenartspraktijk verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Het DAISY pakket is een software pakket samengesteld voor de praktiserende dierenarts. Op managementgebied geeft DAISY per periode een overzicht van het reilen en zeilen van de praktijk. Koppeling van dit programma aan een grote database kan inzicht geven in het kwalitatieve en kwantitatieve gebruik.

Kader van verzamelen en doel

Op managementgebied geeft DAISY per periode een overzicht van het reilen en zeilen van de praktijk.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Geen.

Ontwikkelingen in de tijd**Doublures**

Geen.

3.8 LEI-boekhoudnet

Beherende instantie

Het Landbouw Economisch Instituut verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Het LEI-boekhoudnet werkt met de facturen die worden aangemeld door de veehouder. Op deze facturen staan de specificaties van de (bedrijfs)dierenarts en de rijdende dierenarts. De groep die momenteel proefdraait zijn melkveebedrijven en vleeskalverbedrijven. Het LEI heeft een scheiding per diercategorie (fokzeugen, vleesvarkens, melkvee, jongvee enz.), op dit moment wordt rundvee uitgewerkt. De eerste resultaten voor varkens en pluimvee worden op zijn vroegst eind van dit jaar (1999) verwacht. Het LEI-DLO garandeert op basis van een verordening van de Europese Unie dat de verstrekte individuele gegevens niet in handen komen van derden. De verstrekte gegevens kunnen wel anoniem door het LEI geanalyseerd worden.

Kader van verzamelen en doel

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Geen.

Ontwikkelingen in de tijd**Doublures**

Geen.

3.9 Alpuro Groep

Beherende instantie

De Alpuro Groep is een vleeskalverenintegratie die in de 1^e plaats kalveren laat opfokken en slachten en tevens gegevens op gebied van de eigen vleeskalveren verzamelt, beheert en analyseert.

Gegevens

De site van de Alpuro Groep maakt het mogelijk dat een deel van de bedrijfsvoering via internet loopt. Via de website is het mogelijk om alle benodigde informatie binnen te halen of te versturen. In de meeste gevallen kan de informatie via de webserver in de database worden ingevoerd of daaruit opgevraagd. Het systeem bevat een aparte module diergeneesmiddelen. Kalverhouders kunnen informatie (bijv. over geslachte dieren) ontvangen of versturen. De verschillende overheden kunnen de informatie die voor hun is klaargezet gemakkelijk opvragen en op hun beurt bijvoorbeeld wetswijzigingen doorgeven.

Kader van verzamelen en doel

Een deel van de bedrijfsvoering loopt via internet. Veel benodigde informatie betreffende de vleeskalverhouderij is hier te verkrijgen.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Ontwikkelingen in de tijd

In de toekomst moet het mogelijk zijn om on line informatie te krijgen over het gekochte stukje vlees. In de winkels zal het mogelijk worden om de barcode van het etiket te scannen, er kan dan on line een kijkje worden genomen op het bedrijf waar het kalf afgemest is. Er kan ook gevraagd worden welke medicijnen het kalf heeft gekregen. Als al deze informatie op dit niveau beschikbaar kan komen, dan moet het mogelijk zijn om on-line inzicht te krijgen in het totale (vaak curatieve) diergeneesmiddelengebruik.

Doublures

Geen.

3.10 T. Boer en zonen

Beherende instantie

T. Boer en zonen is een vleeskalverenslachterij (onderdeel van de Van Drie groep) die in de 1^e plaats kalveren laat opfokken en slachten en tevens gegevens op gebied van de eigen vleeskalveren verzamelt, beheert en analyseert.

Gegevens

In de slachterij is het I&R-nummer de basis van het kwaliteitssysteem. Door gegevens van het kalf te koppelen aan het I&R nummer is het mogelijk om alle informatie van het kalf op te vragen. Informatie zoals rasgegevens, geslacht, herkomst en mestrijgegevens. Via VealVision.com kan de internetgebruiker toegang krijgen tot alle productgegevens van zijn of haar kalfsvlees-aankoop. Tot nu toe is de toegang tot VealVision persoonlijk en beschermd, via de accountmanagers van T. Boer & Zonen is het mogelijk om een persoonlijke toegangscode te krijgen. Omdat de Van Drie groep haar kalveren onder ander door Denkavit laat opfokken is de informatie omtrent eventueel medicijngebruik afkomstig van deze kalvermelkproducent. Denkavit heeft een database waarin het individuele medicijngebruik vastgelegd wordt. Deze database wordt beheerd door Denkavit en inzage is niet mogelijk via VealVision.

Kader van verzamelen en doel

VealVision is er vooral voor de producent van kalfsvlees. Via VealVision is het voor de veehouder mogelijk om te bekijken hoe de kalveren geclassificeerd zijn, hij kan met deze informatie eventueel zijn mestmethode aanpassen. Via VealVision.com kan de internetgebruiker (consument) toegang krijgen tot een deel van de productgegevens van zijn of haar kalfsvlees-aankoop.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Tot nu toe is de toegang tot VealVision persoonlijk en beschermd en dus nog niet beschikbaar voor de consument.

Eventuele knelpunten

Tot nu toe is de toegang tot VealVision persoonlijk en beschermd, via de accountmanagers van T. Boer & Zonen is het mogelijk om een persoonlijke toegangscode te krijgen. Omdat de Van Drie groep haar kalveren onder ander door Denkavit laat opfokken is de informatie omtrent eventueel medicijngebruik afkomstig van deze kalvermelkproducent. Denkavit heeft een database waarin het individuele medicijngebruik vastgelegd wordt. Deze database wordt beheerd door Denkavit en inzage is niet mogelijk via VealVision.

Ontwikkelingen in de tijd

Doublures

Geen.

3.11 Poultry Plus

Beherende instantie

Het is een IKB-plus project voor de vleeskuikenhoudery. De database wordt door de Gezondheidsdienst voor Dieren bijgehouden.

Gegevens

Binnen PoultryPlus wordt van elke koppel kuikens, van ei tot verpakt product, informatie verzameld over de gezondheid van de dieren, de omstandigheden en de voeding. Zo wordt alle informatie van een koppel kuikens verzameld in een database. Alle betrokken partijen in de sector kunnen uit deze database informatie opvragen. De database wordt door de Gezondheidsdienst voor Dieren bijgehouden. Zo is een pluimveehouder al geïnformeerd over de gezondheidstoestand van de kuikens voordat deze op zijn bedrijf arriveren.

Door een unieke informatievastlegging per koppel ontstaat de mogelijkheid om bij vragen terug te gaan tot de gezondheid van moederdieren.

Kader van verzamelen en doel

PoultryPlus heeft als doel kwaliteitsverbetering. Door de snelle informatie-uitwisseling tussen alle deelnemers in het project, moet het voor iedereen mogelijk worden optimaal bij te sturen in het 'productieproces' van ééndagskuiken tot slachtrijp dier.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Het lijkt goed opgezet, moet in praktijk nog blijken of het ook goed functioneert.

Eventuele knelpunten

Ontwikkelingen in de tijd

PoultryPlus staat nog in de kinderschoenen, maar moet op termijn de volgende resultaten opleveren: een structurele informatie-uitwisseling in de keten en meetbare veranderingen in kwaliteit en resultaat.

Gekozen is voor de ontwikkeling van een centraal geautomatiseerd informatie- en communicatiesysteem. Elke deelnemer uit de keten krijgt daarbij zijn eigen informatie en die van zijn toeleveranciers en afnemers en kan communiceren met anderen.

Geen.

4. Residuen en contaminanten

4.1 Nationaal Plan hormonen en overige stoffen: kwaliteit van vee en vlees

Beherende instantie

Het plan wordt door de Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) in opdracht van de overheid opgesteld.

Gegevens

Het plan beschrijft hoe in het komende jaar de monitoring van vee en vlees op residuen wordt uitgevoerd. In 1997 zijn zowel op boerderijniveau als op slachthuisniveau a-selecte monsters genomen. Het aantal te nemen monsters is veelal een percentage van het aantal per diercategorie in het voorafgaande jaar geslachte dieren.

De monsters worden vervolgens geanalyseerd op 2 groepen stoffen: verboden stoffen (zoals natuurlijk- en synthetische hormonen, β -antagonisten en illegaal gebruikte diergeneesmiddelen) en contaminanten. Naast de RVV voert ook de vleesproductiesector zelf monitoring uit. Stichting Kwaliteitsgarantie Vleeskalveren (SKV) controleert de kalverbedrijven op het gebruik van verboden groeibevorderende stoffen (administratieve controles, visuele controles en monsternames van urine en voeder / drinkwater). De bevindingen worden doorgegeven aan de RVV en indien nodig aan de AID. Hiernaast is de SKV in 1995 een project gestart voor de opsporing van stoffen met bacteriegroeiremmende werking. De Kwaliteitscontrole Runderen (KCR) een dienst van het PVE controleert rundveebedrijven op verboden groeibevorderende stoffen.

Kader van verzamelen en doel

Nederland moet kunnen rapporteren aan Brussel wat de bevindingen zijn op het gebied van hormonen en overige stoffen in runderen, varkens, schapen, geiten, paarden, pluimvee, gekweekte vis, gekweekt wild, vrij wild, melk, eieren en honing.

De Richtlijn 96/23/EG schrijft voor dat runderen, varkens, schapen, geiten, paarden, pluimvee, gekweekte vis, gekweekt wild, vrij wild, melk, eieren en honing onderzocht moeten worden op residuen. Tevens verplicht de Richtlijn 96/23/EG lidstaten ieder jaar een Nationaal plan hormonen en overige stoffen op te stellen. De plannen moeten worden goedgekeurd door Brussel en de resultaten van de monitoring van het afgelopen jaar moeten aan Brussel worden gerapporteerd.

Overige richtlijnen die in dit kader van belang zijn:

Richtlijnen 81/602/EEG en 88/146/EEG zijn omgezet in de verordening Verbod toediening van bepaalde stoffen met hormonale werking 1987. Hiernaast bestaat nog de verordening stoffen met sympathicomimetische werking 1991, deze verbiedt de toediening van clenbuterol en overige stoffen aan (mest)runderen zonder medische indicatie. De keuring in de slachtfase wordt op basis van richtlijn 64/433/EEG uitgevoerd.

Diergeneesmiddelenwet.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Het Nationaal Plan hormonen en overige stoffen is goedgekeurd door Brussel en voldoet dus aan de eisen.

Eventuele knelpunten

De gebruikte methodieken voor het aantonen van bacteriegroeiremmende stoffen verschillen per land. De gerapporteerde percentages kunnen daardoor hooguit gebruikt worden ter indicatie. De controle op β -antagonisten verschilt per land.

Ontwikkelingen in de tijd

Het onderzoek van levende dieren op de boerderij wordt uitgebreid met varkens en pluimvee. Het niveau en de frequentie van monsterneming in nieuw te bemonsteren diersoorten moet in het op te stellen plan voor 1999 voldoen aan de beschikking 97/747/EG.

Monsters moeten doelgericht verzameld gaan worden en geconstateerde problemen zullen meer invloed hebben op de monsterneming en de aard van de uitgevoerde analyses. Bovendien mag elk dier maar op een stof(groep) worden onderzocht en niet zoals nu op een heel scala van stoffen en / of stofgroepen.

Daarnaast komt er in 2000 herkomstetiquettering op het vlees (EU overeenkomst, maar uitgesteld).

Doublures

Geen.

4.2 Nationaal Plan hormonen en overige stoffen: kwaliteit van melk

Beherende instantie

De Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) registreert, beheert en analyseert de data.

Gegevens

Van alle melkveehouders die aan de melkfabriek leveren wordt van elke volle melktank een melkmonster genomen. De monsters worden steekproefsgewijs gecontroleerd op organochloorverbindingen, PCB's, aflatoxine M1 en radioactiviteit. Is de melk afkomstig van een bedrijf in de buurt van een verbrandingsoven dan wordt er ook gecontroleerd op dioxine. Melkleverende bedrijven die niet aan een zuivelfabriek leveren vallen ook onder het toezicht van de NZO, maar worden op een andere manier gecontroleerd.

Resultaten (data) van residubewaking in Nederland worden op productniveau verzameld in de KAP-databank. KAP staat voor Kwaliteitsprogramma Agrarische Producten. De databank wordt beheerd door het RIKILT-DLO, welke jaarlijks een KAP-verslag uitbrengt. Resultaten in het KAP verslag zijn voor iedereen toegankelijk. Participanten en direct betrokkenen hebben toegang tot de informatie in de databank. Beschikbaarheid voor de overheid is afhankelijk van wie de data heeft ingebracht en voor welk doel de data gebruikt gaan worden.

Kader van verzamelen en doel

Het bewaken van de zuiverheid en veiligheid van de melk en zuivelproducten, en het kunnen rapporteren aan Brussel.

De Richtlijn 96/23/EG schrijft voor dat runderen, varkens, schapen, geiten, paarden, pluimvee, gekweekte vis, gekweekt wild, vrij wild, melk, eieren en honing onderzocht moeten worden op residuen. Normen voor residuen voor diergeneesmiddelen zijn vastgelegd in de Verordening 2377/90/EEG.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Het nationaal plan hormonen en overige stoffen is goedgekeurd door Brussel en voldoet dus aan de eisen.

Eventuele knelpunten

Ontwikkelingen in de tijd

Doublures

Geen

4.3 Veterinair Controle en Registratie Systeem (VCRS)

Beherende instantie

De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

De gegevens zijn afkomstig van het Veterinair Controle en Registratie Systeem (VCRS), dat gebruikt wordt door RVV en Douane bij de controle van dierlijke producten die ingevoerd worden in de Europese Gemeenschap. Alle informatie rond een partij wordt verzameld binnen het VCRS. De reden van afkeur wordt vermeld op het GPC en bestaat uit de volgende categorieën: residuen, pathogenen, contaminanten of bederf.

Kader van verzamelen en doel

In het kader van richtlijn 97/78/EG is het de landen van de Europese Unie verplicht een rapportage te verzorgen rond de in- en doorvoer van dierlijke producten uit derde landen. De RVV haalt hiervoor de informatie grotendeels uit het VCRS.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Als het VCRS goed geïmplementeerd wordt binnen de RVV is het een uitstekend systeem om de basis te vormen voor de rapportage rond de controles aan de buitengrenzen van de EU.

Eventuele knelpunten

Een klein minpunt kan zijn dat er fouten gemaakt worden bij het overnemen van informatie van het Grens Passage Certificaat (GPC), het GPC vormt namelijk het uitgangsdokument van de grenscontrole.

Ontwikkelingen in de tijd

Het VCRS staat nog in de kinderschoenen, de rapportage is al eerder verzorgd, maar voldeed in de ogen van RVV, regering en Europese Commissie niet aan de eisen.

Doublures

Geen.

4.4 Schadelijke stoffen in (vee)voedergrondstoffen uit 3de landen

Beherende instantie

De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) controleert en bemonstert en beheert de gegevens.

Gegevens

De RVV heeft een controleplan opgesteld voor de monitoring van schadelijke stoffen in (veevoeder)grondstoffen bij import uit 3de landen. Volgens het plan zal de aanwezigheid van schadelijke stoffen worden gemonitord middels een fysieke controle op 1% van de binnengebrachte partijen diervoedergrondstoffen uit 3de landen. Het gaat hierbij om de volgende stoffen:

Contaminanten: zware metalen (schroten, schilfers)

Residuen: pesticiden (plantaardige grondstoffen)

Chemische stoffen: mycotoxinen (plantaardige stoffen)

De RVV heeft op basis van de Regeling in- en uitvoercontroles diervoeders de bevoegdheid tot deze monitoring.

Kader van verzamelen en doel

Gecontroleerd wordt er op schadelijke stoffen in (vee)voedergrondstoffen uit 3de landen in het kader van de Regeling in- en uitvoercontroles diervoeders (implementatie van richtlijn 95/53/EG). Deze monitoring is additioneel ten opzichte van de door KDD en bedrijfsleven verrichte monitoring. De voorgestelde invulling geldt voor de periode tot 1 januari 2000 met de kanttekening dat bovenstaande monitoring door de RVV pas kan geschieden nadat de wijziging van de PDV-verordening van kracht is geworden.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Het diervoederbeleid is grotendeels EU-geharmoniseerd en voldoet hiermee aan de Europese eisen

Eventuele knelpunten

Ontwikkelingen in de tijd

Op dit moment (december 1999) is informeel afgesproken met het Productschap Diervoeders dat het PDV de RVV zal aanwijzen als toezichthouder op de verordeningen (Verordening PDV controle diervoedersector), zodat de RVV daaraan de bevoegdheid ontleent voor de monitoring van schadelijke stoffen bij mengvoederbedrijven en veehouderijen. Vanaf 1 januari 2000 kan op basis van de thans lopende risicoanalyses en de resultaten van de monitoring een aangepast monitoringsprogramma worden opgesteld.

4.5 Databank ongewenste stoffen en producten van het Productschap Diervoeder

Beherende instantie

Het Productschap Diervoeder beheert en registreert de databank ongewenste stoffen en producten.

Gegevens

Het Productschap voor Diervoeder bezit een eigen databank ongewenste stoffen en producten, waar veel op het gebied van mineralen en zware metalen, aflatoxine (convenant) en Salmonella (plan van aanpak) wordt geregistreerd. De data worden aangeboden aan het RIKILT-DLO, waar ze worden opgenomen in de KAP (Kwaliteitsprogramma Agrarische Producten)-databank.

Stoffen die worden gemonitord en tevens gepresenteerd worden in het KAP-verslag zijn: aflatoxine, cadmium, pesticidenresiduen en andere ongewenste stoffen. Salmonella en Enterobacteria worden ook gemonitord maar komen niet in de KAP verslag.

In 1989 is een aflatoxineconvenant afgesloten, hierin staat een strengere norm voor aflatoxine in enkelvoudige diervoeders voor melkvee dan de norm die in de wet is vastgelegd. Het bemonsteringschema is gebaseerd op de kans op besmetting met aflatoxine. De kans hangt samen met de grootte van de partij, het soort diervoeder en het land van herkomst. Bij de controle op organochloorverbindingen en PCB's worden doorgaans doelbewust monsters van verdachte origine onderzocht.

Kader van verzamelen en doel

Kwaliteit van diervoeders te waarborgen.

Productschap Diervoeder is in belangrijke mate belast met de uitvoering van het kwaliteitsbeleid en de daarmee samenhangende regelgeving van de nationale overheid en de Europese Unie.

EU richtlijn 74/63/EEG wordt geïmplementeerd in de Verordening VVR Ongewenste stoffen en producten 1988 en valt onder Nationaal Plan van agrarische hulpstoffen en milieu verontreinigende stoffen.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Eventuele knelpunten

Geen.

Ontwikkelingen in de tijd

Doublures

Geen.

4.6 Handhavingplan dioxine in vetten ter controle van de Regeling gehalte dioxine in vetten en diervoeders.

Beherende instantie

De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) controleert en bemonstert samen met de Algemene Inspectie Dienst (AID). De RVV beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Zowel de AID als de RVV hebben op basis van de op de Landbouwwet gebaseerde Regeling gehalte dioxine in vetten en diervoeders de bevoegdheid deze monitoring uit te voeren.

Volgens het plan zal de aanwezigheid van schadelijke stoffen worden gemonitord middels de volgende activiteiten:

Bemonsteren van partijen vetten tijdens transport en bij mengvoederbedrijven,

Administratieve controle bij vetmelterijen,

Administratieve controle bij mengvoederbedrijven,

Opsporing van strafbare feiten.

Kader van verzamelen en doel

Het diervoederbeleid is voor het overgrote deel op EU-niveau geharmoniseerd. De Europese Commissie heeft een uitgebreid werkprogramma opgesteld met een ambitieus tijdpad. Het

herijken van het diervoederbeleid is daarmee ook op Europees niveau in een stroomversnelling gekomen, door extra inspanningen (middels controles in het veld) kunnen sneller resultaten worden bereikt.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het doel te bereiken.

Het diervoederbeleid is grotendeels EU-geharmoniseerd en voldoet hiermee aan de Europese eisen.

Eventuele knelpunten

Ontwikkelingen in de tijd

Het programma loopt en de RVV probeert om voor de jaarwisseling het begrote aantal partijen te bemonsteren. Het hele programma is in een stroomversnelling gekomen door de dioxinecrisis en de daarmee verband houdende schandalen in de vetverwerkingsindustrie en de ondoorzichtigheid van de mengvoedergrondstoffenindustrie. Bedrijven zullen het komende jaar maandelijks door de AID bezocht worden.

Doublures

Bovenstaande monitoring is additioneel ten opzichte van de door KDD en bedrijfsleven verrichte monitoring.

4.7 Monitoring schadelijke stoffen in (veevoeder)grondstoffen bij mengvoederbedrijven en veehouderijen

Beherende instantie

De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) verzamelt, beheert en analyseert de gegevens.

Gegevens

Wat betreft Monitoring schadelijke stoffen in (veevoeder)grondstoffen bij mengvoederbedrijven en veehouderijen worden de volgende monsternames voorgesteld:

- monsters op PCB's (vetten en veevoeders),
- monsters op zware metalen (vetten, schroten, schilfers),
- monsters op pesticiden (plantaardige grondstoffen),
- monsters op mycotoxinen (plantaardige grondstoffen).

Kader van verzamelen en doel

Deze monitoring zou additioneel zijn ten opzichte van de door KDD en bedrijfsleven verrichte monitoring waarvan de resultaten worden vastgelegd in de Databank Schadelijke Stoffen van de PDV.

De voorgestelde invulling geldt voor de periode tot 1 januari 2000 met de kanttekening dat bovenstaande monitoring door de RVV pas kan geschieden nadat de wijziging van de PDV-verordening van kracht is geworden. Vanaf 1 januari 2000 kan op basis van de thans lopende risicoanalyses en de resultaten van de monitoring een aangepast monitoringsprogramma worden opgesteld.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het doel te bereiken.

Het diervoederbeleid is grotendeels EU-geharmoniseerd en voldoet hiermee aan de Europese eisen.

Eventuele knelpunten

De monitoring geeft slechts een gefragmenteerd beeld van de situatie in het veld, het aantal monsters is te klein om algemene uitspraken te doen over de aanwezigheid van schadelijke stoffen in (grondstoffen voor) diervoeders.

Ontwikkelingen in de tijd

Resultaten van risicoanalyses worden binnenkort verwacht. Op basis hiervan zou een monitoringsplan uitgevoerd kunnen worden dat meer is toegesneden op potentiële risico's.

4.8 Voederkwaliteit bermgras provinciale wegen Zuid-Holland

Beherende instantie

Provincie Zuid-Holland Afdeling Infrastructuur, uitgevoerd door De Boo & Partner.

Gegevens

De bermgrasmonsters zijn afkomstig van twaalf provinciale wegen in Zuid-Holland, medewerkers van de provincie Zuid-Holland nemen na het maaien tijdens de oogstwerkzaamheden mengmonsters uit de wiersen. Vochtigheid, de aanwezigheid van (zwerf)afval en grond, alsmede een zintuiglijke beoordeling van de voederkwaliteit worden tijdens de monsternamen genoteerd. Bemonstering en chemische analyse worden in de maanden juni, juli en augustus uitgevoerd. Het chemische onderzoek wordt uitgevoerd door het Laboratorium voor Grond- en Gewasanalyse te Oosterbeek.

Kader van verzamelen en doel

De voederkwaliteit en chemische kwaliteit van bermgras zijn al geruime tijd in onderzoek door de provincie Zuid-Holland. Dit omdat bermgras van ecologisch beheerde wegbermen langs provinciale wegen vaak afgezet wordt als veevoeder. Om de afzet van bermmaaisel als veevoer te stimuleren is het noodzakelijk om de kwaliteit te kunnen garanderen. Daarom laat de provincie Zuid-Holland periodiek onderzoek doen naar de kwaliteit van dit bermmaaisel.

Voldoet de opzet van het systeem aan alle eisen om het gestelde doel te bereiken

Uit de onderzoeken moet blijken of wegbermengras op het punt van vooral chemische kwaliteit kan concurreren met weidegras.

Eventuele knelpunten

Niet bekend.

Ontwikkelingen in de tijd

De gehalten aan zware metalen waren ruim onder de wettelijke normering en van dezelfde orde grootte als referentiecijfers van 'normaal' weidegras. Dit heeft ertoe geleid dat de frequentie van dit onderzoek verminderd wordt tot eens in de drie tot vier jaar. Dit is voldoende om de huidige goede kwaliteit te bewaken.

Doublures

Geen.

Bijlage II Lijst met gebruikte afkortingen

AR	Atrofische Rhinitis
AMGB	Anti Microbiële Groeibevorderaars
BSE	Bovine Spongiforme Encephalopathie
CAE	Caprine Arthritis Encephalitis
CBL	Centraal Bureau Levensmiddelenhandel
CL	Caseous Lymphadenitis
COS	Certificerend Ondersteunend Systeem
CRD	Chronic Respiratory Disease
CVB	Centraal Voeder Bureau
DAP	Dierenartsen Praktijk
DIB	Diergezondheid in Beweging
DOS	Dagstaat Onderzoek Slachtdieren
EBL	Enzoötische Bovine Leucose
FD	Faculteit Diergeneeskunde
FIDIN	vereniging van Fabrikanten en Importeurs van Diergeneesmiddelen
GD	Gezondheidsdienst voor Dieren
GMP	Good Manufacturing / Managing Practice
GVP	Good Veterinary Practice
GWWD	Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren
HIS	Huisartsen Informatie Systeem
IBR	Infectieuze Bovine Rhinotracheitis
I&R	Identificatie & Registratie
ID-DLO	DLO instituut voor Veehouderij en Diergezondheid
IGZ	Inspectie Gezondheidszorg
IKB	Integrale Keten Bewaking
Inspectie W&V	Inspectie Waren & Veterinaire Zaken
IOS	Individueel Onderzoek Slachtingen Systeem
ISIS	Infectieziekten Surveillance Informatie Systeem
KAP	Kwaliteitsprogramma Agrarische Producten
KCR	Kwaliteits Controle Runderen
KDD	Kwaliteitsdienst voor Diervoeders
KIP	Informatie & Registratie systeem voor pluimvee
KNCV	Koninklijke Nederlandse Vereniging tot bestrijding der Tuberculose
KNMvD	Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde
LEI	Landbouw-Economisch Instituut
LIMS	Laboratorium Informatie en Management Systeem
LNv	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
LSI	Laboratorium Surveillance Infectieziekten
MIS	Management Informatie Systeem
MML's	Medische Microbiologische Laboratoria
NCD	New Castle Disease
NRS/CR Delta	Nederlands Rundvee Syndicaat / Coöperatieve Rundveeverbetering Delta
NZO	Nederlandse Zuivel Organisatie
OIE	Office International des Epizooties
PAK's	Polycyclische aromatische koolwaterstoffen
PCB	Polychloorbifenyyl
PCR-techniek	Polymerase Chain Reaction-techniek
PDV	Productschap Diervoeder
PM+	Pasteurella multocida
PRV	Pseudo-Rabiës Virus
PVE	Productschappen voor Vlees Vee en Eieren
RAMSYS	Rundvee Administratie en Management SYStem
RBD	Regeling Bedrijfscontrole Dierziekten
RFLP	Restrictie Fragmentlengte Polymorfisme
RIKILT	Rijks-Kwaliteitsinstituut voor land- en tuinbouwproducten
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RVV	Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees
SKV	Stichting Kwaliteitsgarantie Vleeskalveren

SVD	Swine Vesicular Disease
TBC	Tuberculose
TEA	Technische Economische Administratie
UBN	Uniek Bedrijfsnummer
VCRS	Veterinair Controle en Registratie Systeem
VD	Veterinaire Dienst
VHI	Veterinaire Hoofd Inspectie
VOS	Verzamel Onderzoek Slachtdieren
VTEC	VerocytoToxine-producerende Escherichia Coli
VVDO	Vakgroep Voedingsmiddelen van Dierlijke Oorsprong (RUU)
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WBI	Wet Bestrijding Infectieziekten en opsporing ziektenoorzaken.
ZvA	Ziekte van Aujeszky